

5 Mart 2022 Cumartesi • Sayı: 140

evrensel

ekmek ve gül

**GÜCÜMÜZ
BİRLİĞİMİZ!
BİRLİKTE
DEĞİŞTİRECEĞİZ!**

Mart

[f /ekmekvegul](https://www.facebook.com/ekmekvegul) [@ekmekvegul](https://www.instagram.com/ekmekvegul) [@ekmekvegul](https://www.tiktok.com/@ekmekvegul) posta@ekmekvegul.net [/EkmekveGül](https://www.youtube.com/channel/UC...)

İÇİNDEKİLER

Gelecek bizimle değişecek.....3	Derya Kayacan
Ne çok yorulduk, hele de kadınlar!.....5	Sati Burunucu
Gökten üç dilek hakkı düşmüş, bakın kadınlar ne dilemiş.....6	Bahar Polat
Düşlerinde daha iyi bir dünya var.....6	Nursel Oktay
Mahallede 8 Mart: Biraz da bizim yüzümüz gülsün!..7	Ebru Yiğit
Her buluşmada daha güçlü!.....7	Aysun Güngör
8 Mart deyince biz işte bunlara heyecanlanıyoruz..8	Cansu Deniz - Cemre Kavala
Bu broşür nasıl çıktı ortaya dersiniz.....8	İlknur Haylaz
Bu bir bilgisayar oyunu değil! bu, savaş!.....9	Filiz Gür
Bi karışmadığımız sutyenimiz kalmıştı!.....10	
100 günlük grev bize ne öğretti?.....11	
Hayatın yükü fıtık yaptı!.....11	Kerime Tosmak
Tarihimiz mücadele, mücadelemiz umut dolu!...12	
Gıda işçisi genç kadınlar insanca yaşam istiyor..14	Sema Üzdal
Ağzımızı açmayalım da taş a mı dönelim?.....14	
Masa da masaymış ha!.....15	Ezgi Cansel
Erkekler oyunla 'kafa dağıtırken' kafayı yiyen kadınlar!.....15	Günseli Uğur
Kuyruklu yıldızın kuyruğu yalanlarla arşa uzandı.....16	Adile Doğan
İş başvurusunda 'yaşım büyük', emeklilik için 'yaşım küçük' mü!.....16	
0 çocuk ellerde oyuncak olmalı, gelin knası değil.....17	Berrin Kılıç
Elde hesap makinesiyle market alışverişi.....18	Ayşe Akay
'İki sağlık çalışanınız iki çocuğun ihtiyaçlarına yetemiyoruz'.....18	Nursel Oktay
Ayşe Masumlar Apartmanında!.....19	Fatma Koç
Sınırların ötesi.....20	
'Korkma biz arkadayız' diyemeyen devlete nasıl güveneyim?21	
'Kadınlar, kız çocukları yaşamaya layık'.....22	Elif Ekin Saltık
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
Zulme kalkan mı, zalim mi?.....24	Sevda Karaca

Hayır, kontrol bizde!

Her gün, her an hayatlarımızı etkileyen değişiklikler yaşanıyor. Bir o kadar bizim kontrolümüz dışında bir o kadar tam da "biz"im kontrolümüzde. Her gün gelen zamlar soframızdan karın tokluğumuzu her geçen gün daha da azaltıyor, kaygılarımız çığ gibi olmuş, altında kalıyoruz. Savaş oluyor ve biliyoruz bundan en çok etkileyecek yine biz kadınlar olacağız ve hatta oluyoruz. Birileri itişiyor birileriyle, ayakları altında ezilmeye mahkummuşuz gibi bir umutsuzluk, çökük ruh haline bürünüyoruz ister istemez. Dergimizde Bursa'dan bir kadının yazdığı gibi "Hayatın yükü bizde fıtık yapıyor!"

Emperyalist tekellerin ve onların çıkarlarını korumak için var olan devletlerin birbirleriyle rekabeti dün Ortadoğu'da sıcak çatışma alanı yaratırken bugün Ukrayna'yı bir savaş ve kriz merkezine çeviriyor. Ve bu rekabet, en çok böylesi savaş kıskırtıcılığının, savaş politikalarının belirginleştiği dönemlerde üzerindeki tüm örtüyü kaldırıyor. Ancak "koruyucu melek" kostümlerini çıkarmıyorlar. Silah satan, bunca zaman savaş kıskırtanlar "barış elçiliği" görevi üstlenmiş gibi davranıyorlar. Bu sırada da "ülkemizin çıkarları, ülkemizin güvenliği" derken halkın çıkarları, halkın güvenliğinin üzerinden geçiliyor.

8 Mart'ın tarihi tam da bu noktada çok önemli bir yerde duruyor. Orta sayfamızda emekçi kadınların hayatta kalma mücadelesi kökenlerine nasıl dayandığını okuyabileceğiniz 8 Mart'ın tarihi savaş tehdidi, savaş kıskırtıcılığıyla kavruşan dünyada kadınlara önemli bir birikim taşıyor. 8 Mart emekçi kadınların sınıfsız, sömürsüz, insanca yaşanabilir bir yaşam talebi üzerinde yükselirken bir yanı da savaş kıskırtıcılığının yükseldiği, birinci paylaşım savaşının kapıya dayandığı dönemde ülkelerin "vatan savunması" adı altında milliyetçi söylemlerine yedeklenmeden savaşa ve savaşı yaratana karşı örgütlenme çağrısını da barındırıyor. 1910'da Kopenhag'da düzenlenen 2. Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda, Clara Zetkin'in önerisiyle, her yıl dünyanın bütün ülkelerinde, kadın hakları için ve savaşa karşı bir mücadele günü olarak uluslararası kadınlar gününü kutlamayı öngören tarihi karar alınmıştı. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dünyanın her yerinde işçilerin sırtından ceplerini dolduran, "barış meleği" kılığına girerken örtünün altından silah depolarını doldurup, silah satışı artıranlara, emekçileri açlığa, sefalete, ölüme, kaygıya mahkûm edip saraylarında keyif sürenlere karşı barışın, sömürsüz bir dünya isteğinin sesini yükseltmek için örgütlenmeye harekete geçmeye çağıran bir gün. Birinci Dünya Savaşından önce Sosyalist Kadınlar Enternasyonal'i'nin çağrısı ve öngörüsü bugün tam olarak

bugün için de geçerli: Militarizm, savaş ve faşizm tehlikesine karşı acil mücadele! Şubat ayı işçi direnişlerinin ardı arkasının kesilmediği, birbirinden öğrendiği ve biriktirdiği bir ay oldu. Mart ayı da tam olarak mücadele tarihlerinin ayı: 8 Mart, 21 Mart... Dehaq'a karşı direnen Kava'nın zaferinin, barış ve özgürlük talebinin bir ağızdan dillendirileceği Newroz da etrafımızı sarmış savaş bulutlarını yan yana gelişlerimizle dağıtacağımız bir tarih.

Savaş tam tamları çalınıyor, birileri zenginleşiyor ama işgal haberi düştüğü andan itibaren biz yoksullaşıyoruz. Bekledikçe yoksullaşıyoruz, bekledikçe elimizdekileri daha çok kaybediyoruz, bekledikçe hayatlarımız karartılıyor. Neyi bekliyoruz? Böylesi ortamlarda bir yanımızdakine güvenmek düne göre o kadar kritik ki. Önce kendimize sonra da yanımızdakine güveneceğiz. Çünkü bizi yularlak masada mutabakat metinleri imzalan sözde kahramanlar kurtarmayacak. Biz ancak "biz" kurtaracağız. Daha geçtiğimiz ay direnişlerde yan yana gelerek birbirimize güvenip birlikte harekete geçme deneyimimizden öğrenerek, dertlerimize ortak, çözüm olarak, dertlerimize sebep olanlara birlikte ses çıkarıp beklemeyeceğiz, kendi kahramanımız "biz" olacağız.

Dergimiz de nasıl "biz" olacağımızın deneyimlerini, çağrılarını barındırırken kadınların insanca bir yaşama olan açlığını, istencini de içeriyor. Baharın gelişinin işaretleriyle ana yazımız 8 Mart'a nasıl gittiğimizi, gideceğimizi anlatıyor.

Mamak Belediyesinde çalışan kadın ve erkek işçilerle yapılan görüşmeler sonucunda hayalleri, yaşamları, kaygıları, talepleri arasında nasıl farklar ve ortaklıklar olduğunu görüyoruz.

Xiaomi işçileri giydikleri sutyene bile karışan patronlara "haddinizi bilin" derken Bakırköy Belediyesi işçileri sendikal bürokrasinin işçilerin taleplerini nasıl ezip geçtiğini anlatıyor.

Yoksulluk, geçim sıkıntısı hepimizin ortak derdi... Bursa'dan özel okul öğretmenleri ağır çalışma koşullarından bahsederken yaşadıkları geçim sıkıntısını da anlatıyor, zar zor beş çayında buluşmuş metal işçileri, Kayseri'den kadınlar "müjdelenen" maaşların nasıl zamlarla yutulduğuna ışık tutuyor.

Filiz Gür, savaşı barış zamanının bütününe yayan faşist iktidarların muhtemel tehlikelere karşı kadını, politikalarıyla nasıl nesneleştirdiğini anlatıyor.

Ayşe'nin maceraları tabii ki devam ediyor ve Masumlar Apartmanı'ndan hallice bir eve gittiği temizlik işini anlatıyor.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak kolajı: Ekmek ve Gül / Sunu görsel: Freepik

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık
Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2
K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ
İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti
Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1
Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62

Gelecek bizimle değişecek!

Derya KAYACAN

Baharın müjdeleyicisi cemreler, önce havaya, sonra suya, dergimizin çıktığı bu günlerde ise toprağa düştü düşecek. Renklenen boz toprağın yeniden yaşama durduğu bugünler; kadınların eşitlikten, özgürlükten, yaşamdan yana ısrarının umudunu da müjdeleyen günler.

Kadınların dünyayı eşit, sömürsüz bir yaşamdan yana değiştirme mücadelesinin heyecanı kaplıyor şimdi yeryüzünü. Sokaklara en güzel kıyafetlerimizle, sıkıca sarıldığımız taleplerimizle, sözümüzle, şarkılarımızla, hayallerimizle, kız kardeşlerimizin eli ellerimizde, güçlenerek çıkıyoruz her 8 Mart'ta. Bu yılın mücadele coşkusu na ise yeni bir paylaşım savaşının öfkesi eşlik ediyor. Yarı başımızda patlak veren savaşta aklımız kız kardeşlerimizde, savaşmak zorunda bırakılan gençlerde, savaşın acımasızlığını yaşayan çocuklarda, kalbimiz dünyanın bütün sokaklarında bu emperyalist savaşa karşı barışın sesini yükselten kadınlarla.

DAHA YÜRÜNECEK ÇOK YOLUMUZ VAR

8 Mart'ın tarihi kadın işçilerin sömürsüz bir dünya umuduyla insanca yaşam ve çalışma koşulları için mücadelesinin tarihi. Bu tarihi doğuran 1857'den bu yana değişen çok şey var, değişmeyen de... Kadınların hayatları uğruna yükselttikleri daha iyi koşullarda çalışma ve eşit ücret talebi, aradan geçen onca zamana ve kadın mücadelesinin kazanımlarına rağmen hâlâ birçok yönüyle geçerliliğini koruyor mesela. Farplas işçisi Nimet'in "Bizi köle gibi çalıştırıyorlar. Fabrikada kadın çalıştırmak bir nimetmiş gibi bizlere sunuluyor. Öyle bir nimet ki kadın-erkek işçi arasında ücret eşitsizliği yokmuş gibi" sözlerinde bugünün sömürü koşulları. Değiştirdiğimiz birçok şey, kat ettiğimiz onca yola rağmen daha yürünecek çok yolumuz var, bunun bilincindeyiz.

NE OLDU NEOLİBERALİZMİN SÜSLÜ VAATLERİNE?

Kadın emeğini, kendi kârına kâr katabilmek için bir fırsattan öte görmeyen sermayenin kadınlara vaatlerinin foyası döküleli çok oldu. 2000'lerle birlikte yükselen neoliberalizmin kadınların en temel hak ve eşitlik taleplerini kendi deşirmeni için nasıl suya döndürdüğünü görmek için son yirmi yılda Türkiye'de kadınların yaşadıklarına bakmak yeterli. "Kadınların güçlendirilmesi", "Kadın istihdamının artırılması", "Kadının işgücüne katılması" ne kadar da güzel vaatlerdi değil mi! Ama bu propagandanın kadınlara kalan güvencesiz, esnek, kölece çalışma koşulları oldu. Bunun Türkiye'ye dönük politikalarını sermaye ile birlikte oluşturan da fütursuzca uygulayan da AKP iktidarı oldu. "İleri demokrasi" söylemiyle çıktığı yolda kendisine en ufak bir eleştiriyi terörle ilişkilendirdiği, her fırsatta kadınıla erkeğin eşit olmayacağını dillendirdiği, kadınların haklarına saldırmayı eksik etmediği 20 yıllık bir iktidar serüveni de aynı zamanda. 20 yıldan geriye biz kadınlara kalan koca bir yoksulluk, artan şiddet, haklarımızı saldırdılar ve eşitsiz yaşam koşulları. 2022 yılı Türkiye'sinde yoksulluk sınırının altındaki 10 milyondan fazla insanın yarısından daha fazlası kadın ve bu kadınların yüzde 85'i hiçbir şekilde çalışmıyor.* Geniş tanımlı kadın işsizliği yüzde 30'larda, genç kadınlarda ise bu oran yüzde 51'i aşmış durumda. Türkiye, emekçileri yasal sınır olan haftalık 45 saatin çok üzerinde çalışsan, ücretli çalışma yükü çok ağır olan, ücretli çalışma ve ücretsiz hane içi emek açısından cinsiyet farkının en

Kapitalist barbarlığa, aile, devlet, tarikat iş birliğiyle hayatlarımızı karartan ittifaka karşı emeğin, eşitliğin, özgürlüğün, barışın günlerine olan umudumuzu daha da büyüteceğimiz bir 8 Mart'a!

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

yüksek olduğu ülkelerden biri konumunda.** Bunlar sadece birer istatistik, gerçeği ise çok daha acı yaşam ve çalışma koşulları. Boş buzdolaplarının önünde karalar bağlayan, çocuğunu ısıtamadığı için hayatından vazgeçen kadınlar, bebeğini poşetle bezleyen, kendi yeterli beslenemediği için bebeğini de besleyemeyen kadınlar... Ne oldu neoliberalizmin o süslü vaatlerine?

DAHA FAZLA İŞSİZLİK DAHA FAZLA SÖMÜRÜ

Pandemi gibi kriz dönemlerinde aileler hane halkı gelirlerinin düşmesi, işsizliğin artışı, tüketim maddelerinin fiyatlarının yükselişi gibi sebeplerle derinleşen yoksulluğu atlatabilmek için kendilerince yollar bulmaya yöneliyor. Bu yollar da kadınların daha fazla eve kapanması, daha fazla ev içi yüklerle karşı karşıya kalması gibi sorunlara çıkıyor. Oysaki o dört duvardan çıkabilmek, hayata katılabilmek yüzlerce yıllık ve hâlâ da süren mücadelenin kazanımıydı. Pandemi nedeniyle uzaktan ya da kısmi çalışma gibi yöntemlerle evlerine gönderilen kadınlardan ve erkeklerden bir daha işyerlerine dönemeyenler en fazla kadınlar oldu. Her dört kadından sadece biri çalışma imkanı bulabiliyor artık. Son bir yılda erkek işsizliği 159 bin azalırken kadın işsizliği 164 bin artmış durumda. Her yüz kadından sadece 17'si

Görsel: Freepik

kayıtlı ve tam zamanlı istihdamda yer bulabiliyor kendine.*** Kadınlar işsiz kalırken, halen çalışabilenler ise eskisinden daha kötü çalışma koşullarını kabul etmek zorunda bırakılıyor. Kadınlara artık daha fazla

güvencesizlik, artan mesailer ve iş yükü ile birlikte ev içinde karşılığı olmayan emeğinin ve bakım hizmetlerinin ağırlaşması eşlik ediyor. Bu aslında kadınların dişile tırnağıyla mücadeleyle elde ettiği çalışma yaşamındaki sınırlı yerinin kapitalist sömürü düzenindeki kırılganlığını da gösteriyor.

YAŞAMIMIZDAN, UMUTLARIMIZDAN VERDİĞİMİZ ÖDÜNLER

Son yıllarda gittikçe ağırlaşan yaşam koşulları karşısında evin günlük rutinini sürdürebilmek için biz kadınlar en çok da kendi yaşamlarımızdan, hayallerimizden, umutlarımızdan ödün veriyoruz. Sabah çocukları tok okula gönderebilmek, geceleri aç yatırmamak birçoğumuzun en büyük beklentisi bu günlerde. Mamak pazarından bir kadının Ekmek ve Gül mikrofonuna söyledikleri: “Dolabın fotoğrafını çekip size getirsem... Çocuklar sabah kalkıyor dolaba bakıyor, dolabın kapısını geri kapatıyorlar. Yiyecek peynir yok, zeytin yok, yumurta yok.” Bu sıralar kaç kadının o buzdolabının önünde karalar bağladığına hepimiz tanığız.

YAŞAMLARIMIZA

KASTEDEN KUTSAL İTTİFAK

İstanbul Sözleşmesi'nin ardından haklarımıza yeni saldırılar ise kapıda. Boşanmamızı istemiyorlar mesela, o dört duvar arasında gerekirse ölelim istiyorlar. Bu yüzden şimdi de nafaka hakkımızı hedefe koydular. Bu yüzden arabulucu komisyonları kurma hazırlığındalar. Evlilik yaşını düşürmek, evlilik dışı ilişkiyi yeniden suç saymak istiyorlar. Tecavüze uğradığımızda susalım, başlarımızı ağrıtmayalım, hatta o tecavüzcülerle evlenelim ve ne pahasına olursa olsun sessiz kalalım istiyorlar. Hayatta kalmak için kendimizi savunduğumuzda ise erkeklerle göstermedikleri kararlılığı ve cezalandırmayı bizlere gösteriyorlar. Biz, devlet-aile-dini yapılar arasındaki bu kutsal ittifakı tanıyoruz.

BİR ŞEYLER DEĞİŞMELİ AMA NASIL?

Kendimize bu soruyu sorarken buluyoruz; işyerinde en az 12 saat ağır iş yükü altında çalışırken, 300-400 kiloluk paletleri taşıırken, işten atılır mıyım korkusu yaşarken, pazarda çocuklarımızın canının çektiği ama alamadığımız meyvenin başında, mutfakta boş buzdolabının önünde, erkek şiddetiyle yaşamak zorunda kalırken, sokakta başımıza bir şey gelecek diye tedirgin yürürken. Nasıl değişmişti eskiden?

Bugün bize unutturulmaya çalışılan emeğimiz, ekmeğimiz, özgürlüğümüz ve barış için verdiğimiz mücadele tarihimize yüzümüzü dönmekte fayda var. Emeğimizi sömürenlerden hakkımızı nasıl aldığımızın örnekleriyle dolu tarihimiz. 1889'da Kibritçi Kızlar grevi, 1909'da 20 bin gömlek işçisi kadının direnişi, çok uzaklara gitmeye de gerek yok, Flormar, Novamed, DESA, Salcomp, Alpin, Migros ve daha nice kız kardeşlerimizin kötü çalışma koşulları, düşük ücrette karşı mücadele ve güçlenme deneyimiydi. 8 Mart'ı yaratan emekçi kadınları unutamız istiyorlar. Birinci Paylaşım Savaşı'na karşı çıkan ve dünya kadınlarını barışı korumaya çağıran Rosa'yı, Clara Zetkin'i ve yoldaşlarının mücadelesini, Zetkin'in, “Sadece sosyalizm insanlığın barış içindeki geleceğini yaratabilir. Kahrolsun insanlığın, mülk sahibi sınıfların zenginliği ve iktidarı uğruna katledilmesine ola-

Fotoğraf: Evrensel

nak sağlayan kapitalizm” sözleriyle işaret ettiği yolu unutamız istiyorlar. Savaşa karşı barış sesini dünyanın her yerinde en önce, cesaretle kadınlar söyledi. Filistin işgaline karşı İsrail'de kadınların sessiz kalmadığını unutamız istiyorlar. Bosna Savaşı döneminde Sırbistan'da kendilerine biçilen rollere karşı çıkarak “Ben Bir Vatan Hainiyim” dedi kadınlar, Türkiye'de savaşa karşı her daim Barış Anneleri'nin sesi yankılandı sokaklardan, Sri Lanka'da işçi kadınlar büyüttü barış umudunu, Kuzey İrlanda'da, Uganda'da, Sudan'da barış için sokaklardaydı kadınlar. Bu hafızayı diri tutmak, geçmişin gücünü bugünün gücüne eklemek ve değiştirmek için tek başımıza olmadığımızı hatırlamak gerekiyor. Bugünü daha iyi anlamak ve yarının parçası olmak için...

BİR ŞEYLER DEĞİŞECEKSE BİZİMLE DEĞİŞECEK

Bütün bu korkunç tabloyu değiştirmeye dair umudumuz hep var. Bugünlerde daha çok. Değişimin de çözümün de öznesinin biz olduğu hikâyeler çoğalıyor bu günlerde fabrikalarda, işyerlerinde, çalıştığımız depolarda,

sürdüğümüz motosikletlerin üzerinde, hatta kimi zaman patronların evlerinin önünde. Karanlık yollar umudun filizlendiği, hatta kimi zaman “Birleşince bak nasıl da kazanıyoruz” dediğimiz mutlu sonlu, birlikte halaylar çektiğimiz fabrika önlerine, işyerlerine çıkıyor. Yüzlerce yıldır sürdürdüğümüz insanca yaşam ve çalışma mücadelesi bu kez Farpas'ta Sevda'nın omuzunda, Migros'ta Ayşe'nin, Oppo'da Meryem'in ve onlarca direniş alanında daha nice kadının. Günde 8-9 saat o da uyumak için gittiği evini, işyerindeki ağır çalışma koşullarını herkese duyurabilmeyi, mücadelenin heyecanı ile anlatan Migros işçisi Aleyna'nın seslenişinde umut: “Umarım hakkımızı buluruz, umarım istediğimiz olur. İnancımız sonsuz bizim bu yönde... Vazgeçmeyin arkadaşlar! Biz kazanacağız, inanıyoruz.”

DEĞİŞEN NE VARSA SIRRI BİRLİKTE MÜCADELEDE

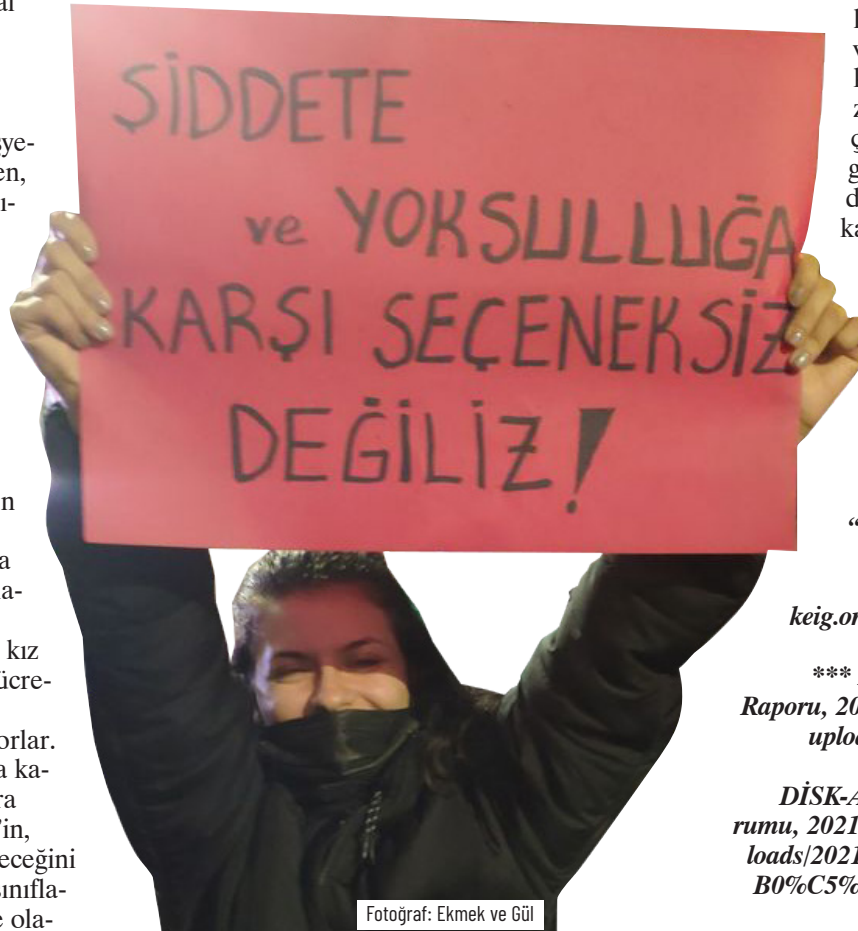
Tarihin akışında insandan, emekten, yaşamdan, özgürlükten yana değişen ne var ise sırrı insanlığın cesaretinde, yan yana oluşunda, mücadelesinde saklı. Sokaklara ekmek için, barış için, özgürlük ve eşitlik için çıkan kadınları kazanan. Bize reva gördükleri yoksulluğa, yıkıma, savaşa karşı bugün de ihtiyacımız olan emeğimize, özgürlüğümüze, barışa cesaretle sahip çıkmak, dayanışmayı büyütme, yan yana gelebilmek. Kapitalist barbarlığa, aile, devlet, tarikat iş birliğiyle hayatlarımızı karartan ittifaka karşı emeğin, eşitliğin, özgürlüğün, barışın günlerine olan umudumuzu daha da büyütme ihtiyacımız var bu 8 Mart'ta. Gelecek bizim inadımızda, cesaretimizde, birlikte mücadelemizde, eşit ve sömürsüz bir dünyaya dair yitmediğimiz umudumuzda.

*İnsani ve Toplumsal Kalkınma Programı
“Covid 19 Salgınının Kadınların Çalışma ve Yaşamı Üzerine Etkileri Raporu”

** KEİG Platformu Bilgi Notu. http://www.keig.org/wp-content/uploads/2019/01/Calisma-Zamani_KEIG-Bilgi-Notu-1.pdf

*** DİSK-AR İşsizlik ve İstihdamın Görünümü Raporu, 2021. <http://arastirma.disk.org.tr/wp-content/uploads/2022/02/Subat-2022-Issizlik-ve-Istihdamin-Gorunumu-2021-4.-Ceyrek.pdf>

DİSK-AR Covid Döneminde Kadın İşgücünün Durumu, 2021. <http://arastirma.disk.org.tr/wp-content/uploads/2021/03/8-MART-2021-Kad%C4%B1n-%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BCn%C3%BCn-Durumu-Raporu.pdf>

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

MAMAK BELEDİYESİ EMEKÇİLERİ İLE GÖRÜŞMELER:

Ne çok yorulduk, hele de kadınlar!

Satı BURUNUCU
Ankara

Mamak Belediyesi'nde kadın emekçilerin en önemli üç talebini öğrenmek için görüşmeler yaparken, onların "Erkek arkadaşların da ne düşündüğünü öğrenelim" önermesiyle kapsamı genişletiyoruz. Kadınlarla ve de erkeklerle en önemli taleplerini, en çok kime güvendiklerini ve hayal kırıklıklarını konuşmaya başlıyoruz. Derken görüşmeler iki haftayı buluyor, 54 kadın ve 18 erkek arkadaşımızın, kimiyle tek tek kimi ile oda oda, servis servis birlikte sohbetler ediyoruz. Görüşmeler işçi, memur, şirket işçisi; Hak-İş, KESK, Memur-Sen üyesi, temizlik işçisi, bordür işçisi, odacı, sekreter, güvenlik görevlisi, memur, mühendis, avukat, hemen her alandan arkadaşımızın ilgisi ile sürüyor ve sürecek. Tek bir arkadaşımız bile sohbeti reddetmediği gibi gereksiz de bulmadı, olabildiğince paylaşma arzusunda oldu.

BİRİ TALEPLERİMİZİ Mİ SORUYOR ŞAŞKINLIĞI

Görüşmelerin tamamı üzerine bir değerlendirme yapacak olursak, "talep" denildiğinde bunu insanların çoğunlukla dilek ya da hayal gibi algıladıkları görüldü. Biz de o vakit hayallerini, dileklerini sorduğumuzda "Şimdi kabul olacak mı?" diye soranlar dahi çıktı. Konuşmak istediğimiz bütün arkadaşlar önce "Nasıl yani birisi neden bizi ve taleplerimizi soruyor ki?" şaşkınlığıyla karşılayıp sonra içtenlikle cevaplar verdiler.

Erkek arkadaşlar taleplerini hızla ve somut sıraladılar. Yaşı, eğitimi ve mesleği farklılıklar gösterse de genellikle erkekler "para, huzur, sağlık, kariyer, araba, bütün teknolojik yenilenmelere sahip olmak, yurt dışında yaşamak, insanca yaşanacak bir ülke, geçim zorluğunun ortadan kalkması, adalet" derken, genç olanlar "aşk", çocuklu olanlar "çocuklarıma iyi bir gelecek" dediler. Kız çocuğu olan erkeklerin yer yer kadın cinayetleri ve şiddetten duydukları kaygı da dile geldi. Ancak görüşmelerde genellikle paranın en önemli sorun olduğu, para varsa sağlık, huzur hatta aşkın zaten olacağı konuşuluyordu.

Kadınların "Hiç düşünmedim" diye başlayıp dakikalarca düşünerek verdikleri yanıtlarında ise kendilerine dair kişisel değil genel talepler çıkardıklarını gördük. Sadece üç kadın (birinin ata binmek, buz pateni yapmak, haftada bir kampa gitmek, bir diğerinin her şeyi bilebilmeyi istemek, bir başkasının ise görevde yükselmek ve başarılı olmak) kişisel düzeyde isteklerini söyledi.

'SADECE KENDİME GÜVENİRİM'

En çok kime güvendikleri sorusuna kadın olsun er-

Fotoğraf: Freepik

kek olsun emekçiler genellikle "Hiç kimseye güvenmem sadece kendime güvenirim" cevabını verirken daha sonra "En çok anneme güvenirim, anne, babama güvenirim" cevapları verildi. Sadece bir kadın ve bir erkek emekçi "Eşime güvenirim", bir başka erkek emekçi ise "Çocuklarıma güvenirim" cevabını verdiler. İnsanların kendine güvenmesi olumlu bir şey olmasına rağmen "Kimseye güvenmem kardeşime bile" cevapları güvensizlik halinin ne kadar egemen olduğunu düşündürdü. Ayrıca kime güvendikleri sorusu kişiyi çağırıştırdığından sendika, hükümet, yerel iktidar, muhalefetin durumu gibi değerlendirmelere değil yakın çevreye bakarak cevapların verildiğini de ek-

mek gerekir.

"İşyerindeki arkadaşların birliğine güveniyor musunuz?" sorusu karşısında, "Elbette güvenirim" diyenlerin birkaç kişi olduğu, çoğunluğun artık birbirlerine güvenmenin zorlaştığını söylediği görüldü.

KADINLAR ÖNCE 'YAŞAMAK' İSTİYOR!

Kadın emekçiler erkeklerle göre çok çeşitli talepler sıraladılar. Öne çıkan ve çarpıcı olanlarını paylaşmak istiyorum: "Çalışma koşullarının iyileştirilmesi, liyakat, geçim zorluğunun giderilmesi, güvenceli çalışma, fırsat eşitliği, demokratik bir ülke, düşünce ve fikir özgürlüğü, sağlık, huzur, mutlu olmak" isteklerini erkek arkadaşlarının kimileri de ifade etmiş olmakla birlikte sadece kadınlar, "Hayatta kalmak, ayakta durmak" diyorlardı.

"Huzur istiyorum" diyen kadınlara "Huzurun neden kaçıyor?" diye sorduğumuzda en fazla kadın cinayetleri ve artan şiddetten kaynaklı kendi hayatları, kızları, yakınları, arkadaşları adına kaygılı, huzursuz yaşadıklarını anlattılar. Geçim zorluğu nedeniyle huzursuzluk ikinci sırada anlatıldı.

'AH KEŞKE AMA ZOR Kİ'

Sevgi görmek, saygı görmek, kadın olduğu için engellenme, hor görülme, şiddet, cinsiyetçi söylemlerle

karşılaşmayı istememek, 8 Mart'ın tatil olması, çalışma yaşamının kadınları, anneliklerini gözetecek şekilde kolaylaştırılması, boşanma halinde aile yardımını çocuklu kadınların alabilmesi, özgür olmak, istediğini giymek ve istediği zaman sokağa çıkmak gibi belki çok sıradan istekler kadınlar için "Ah keşke, o kadar zor ki" kıvamında dile getirildi.

TEK KADINLAR BAKIM YÜKÜ TOPLUMSALLAŞTIRILSIN İSTEDİ

Yine sadece kadınlar çocukların bakımı için "İşyerinde ve semtlerde kreş, etüt, yaz okulu, yaşlılar için bakımevleri, artan elektrik ve su ve temel gıda zamları karşısında ücretsiz çamaşırhaneler, fırın ve yemekhaneler açılmalı" dediler. Erkek emekçiler cinsiyetçi iş bölümünün mevcut hali gereğinden olacak çocuk, hasta, yaşlı bakımı, maliyeti, yorgunluğu gibi sorunlardan hiç söz etmediler.

'ÜZERİMDE SON 1 YILDIR BİR KAMYON VAR GİBİ'

Başka öne çıkan şey ise "yorgunluk." "Daha az yorulmak istiyorum" diyen kadınlara en çok nerede yorulduklarını sorduğumuzda "Evde, işyerinde, bu ülkede her şey beni yoruyor" diye yanıtlar aldık. Yaklaşık on kadın "Bir dağ başında kendimi duyarak, düşünerek yaşamak istiyorum. Soba tütsün bir parça yiyecek olsun yeter. Kimseyi de istemiyorum. Hiçbir yerde dinlenemiyorum" biçiminde ifade ettiler yorgunluklarını. Yıllardır iki çocuğu ile ayakta kalma mücadelesi veren bir temizlik işçisi kadın artan zamlarla ağırlaşan geçim zorluğunu "Bir yıldır üstümden bir kamyon var gibi hissediyorum, çok yorgunum" diye anlattı.

Bütün bunlardan sonra edindiğim kısaca izlenimim şudur ki çok yorulduk, çok bunaldık, çokça sorun ve endişe var ama kendimize güveniyoruz; ilk adım olarak oldukça büyük bir şey bu. Ve birbirimize ihtiyacımız var, bakın hemen soranla ne çok paylaşıyoruz. Daha fazlasını yapabiliriz.

*Yazının tamamını ekmekvegul.net'ten okuyabilirsiniz

Gökten üç dilek hakkı düşmüş, bakın kadınlar ne dilemiş...

Bahar POLAT
Ankara

Merhaba canım kız kardeşlerim... 8 Mart yaklaşmışken tam da konuşmamız, dertleşmemiz, mücadelemize sıkı sıkı sarılma zamanı gelmişken, birçoğu Batıkent'te oturan, işi gücü, yaşı, mesleği, politik görüşü ayırt etmeden konuştuğum kadınlara sordum: "8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde üç dileğiniz olsa ne olurdu?" diye. Şimdi sizlerle derlediklerimi bir güzel paylaşacağım.

Ceren 2 çocuk annesi "Kendimi geçtim artık ama tek dileğim kızlarım için endişelenmeyeceğim bir ülke ve bir gelecek" dedi. Seçil aldığı üç kuruşla zar zor geçinmekten, çoğu zaman fazla mesailer yüzünden ne kendine ne de çocuğuna zaman ayıramamaktan dert yandı. "Keşke, sihirli değneğim olsa da yoksulluk yüzünden çalışmaya mecbur olan tüm kadınların dertlerini yerle bir etsem."

Gülten benim oğlumun sınıfından bir veli. "Kadın cinayetlerinin, katillerin ve çocuk tacizcilerinin en ağır cezaları almasını isterim. Her akşam kadın cinayetleri, şiddet, taciz tecavüz haberleri görmekten televizyonu açmaya korkar oldum. Katillerin, tacizcilerin gerekli cezayı almadan salverildiğini duyduğumda günlerce kendime gelemiyorum, adalet neden yok, hakimler savcılar ne iş yapar diyerek isyan ediyorum. Tek dileğim adalet olsun yerini bulsun" diyor.

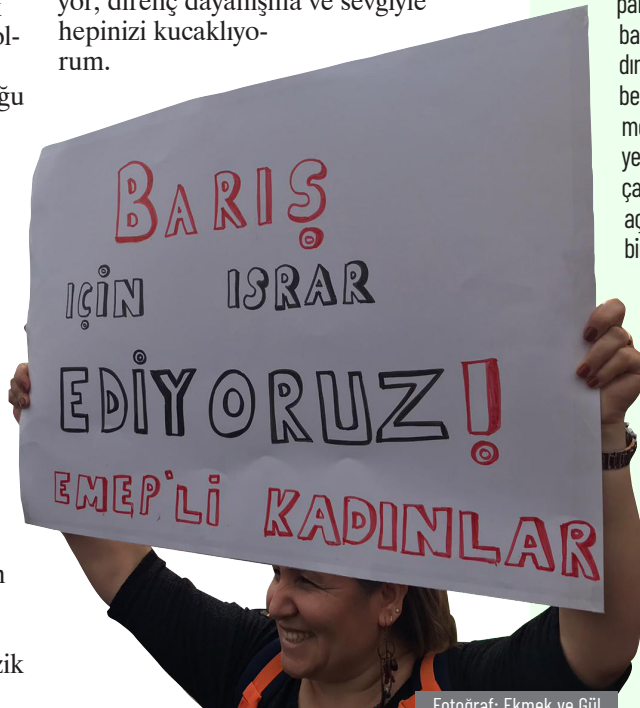
Derya, üniversite mezunu, okuduğu alanda iş bulamayıp asgari ücretle Call Center'da çalışan genç bir kadındır. "Ben direk erkeksiz bir yaşam dilerim" dedi, hiç düşünmeden. "Evde baba-abi terörü, dışarda sevgili baskısı, iş yerinde patron zorbalığı ne çekiyorsak erkeklerden haksız mıyım ama... Kadınların birbirine ne zoru var ki? Başımız derde girdiğinde, bir ele bir omuza ihtiyaç duyduğumuzda hangimiz en yakınımızdaki kız kardeşimizin, arkadaşımızın yanında bulmuyoruz ki kendimizi. Valla ben erkeksiz yaşam, bolca özgürlük ve sağlıklı bir yaşam isterim. Ayy daha ne olsun değil mi" diyor kahkaha atarak.

Neslihan, lise son sınıfta. Hafta sonları gittiğimiz cafede akustik müzik yaparken tanıştık. 8 Mart'ın tarihini,

geçmişini, önemini gayet iyi okumuş, öğrenmiş, kadın dayanışmasının ve mücadelesinin kadınlar için ne derece önemli olduğunu anlamış ve çevresindeki kadınları da örgütlü ve dayanışma içinde olmaya davet eden, genç mücadele ruhlu bir kadın. Onun dileği ise kadınların hayatın her alanında daha güçlü olmaları için mücadele etmeleri, dayanışma içinde olmaları.

Bir de alt komşum emekli sınıf öğretmeni Hüner abla var. Senin dileğin ne sorduğumda "Ah güzel kızım her 8 Mart'ta görüyoruz. Haklarını savunmak için meydanlarda olan kadınların akşam haberlerde yerlerde sürüklenişini, polis müdahalesi, darp edilmişlerini görmek beni kahrediyor. Bu sene o görüntüler inşallah olmaz. Ha bir de şu yaşlı halimle tüm yıl her işini bana yaptırın, yemekten kalkarken eline sağlık bile demeyen ama her 8 Mart'ta bana çok değer veriyormuş gibi kırmızı gül alıp getiren evdeki bu ihtiyara bir türlü anlatamadım bugün kadınlara çiçek alma günü değil mücadele günü diye. Umarım bu 8 Mart'ta çiçek almaz da bana sabah kahvaltı hazırlar" diyor.

Evet, kız kardeşlerim, isimlerimiz ve hayatlarımız farklı gibi görünse de her birimizin dileği ve isteği ne kadar da ortak ve ne kadar da haklı talepler. Bizi birbirimize bağlayan mücadele gücüyle sizleri selamlıyor, bu konuştuğum güzel kadınlar ve siz binlerce kız kardeşimin kadınlar gününü kutluyor, direnç dayanışma ve sevgiyle hepimizi kucaklıyorum.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

DÜŞLERİNDE DAHA İYİ BİR DÜNYA VAR

Nursel OKTAY
Ankara

ANKARA Yenimahalle'de yaşayan kadınlara umutlarını, hayallerini sorduk. Kimi aşk diledi, kimi kadınların ve çocukların ölmediği bir dünya istedi. Kadınlar bir de uzun zamandır bellerini büken ekonomik sıkıntılarını bitmesini istedi. Kadınların dilekleri hep iyi olan bir dünyaya dairdi.

PAHALILIK BİTSİN, KADINLAR HAKKINI ALSIN

Dizgici bir kadın, "Emeğimin karşılığı olan parayı almak isterim" dedi önce. Savaşsız, barış dolu bir ülke ile kız çocukları ve kadınların ölmediği bir ülkeydi dileği. Muhasebecilik yapan bir başkası ise pahalılığın bitmesini diledi, bir de kadınların yardım isteyeceği kurumların çoğalmasını. Markette çalışan genç bir kadın, özgürlük, ekonomik açıdan rahat edeceği bir maaş ve daha iyi bir çalışma ortamı diledi. "8 Mart'ta sokakta erkek olmayacak. Kendi başıma eğleneceğim" diyen bir güzellik uzmanı, faturaların düşmesini ve tüm mağazalarda yüzde 50 indirim diledi. Bir başkası, geceleri dışarı rahatça çıkmayı, ulaşımın daha uygun olmasını istedi.

KADINLAR EN ÇOK KADINLAR İÇİN DİLEDİ

Tezgahtar bir kadının bütün dilekleri diğer kadınlar içindi: "Çalışma hayatında daha çok kadın olsun. Kadına yönelik şiddet bitsin." Dileklerini diğer kadınlara pay eden bir başkası

bir öğretmendi: "Kadınlara mobing uygulanmasın. Kız çocukları eğitimden mahrum kalmadan daha özgür bir dünyada yaşasın." Güzellik salonunda çalışan bir kadın işçi "Savaşsız, insanların öldürülmediği, çocukların, kadınların mutlu olduğu bir dünya diliyorum. Kadınların gerçek anlamda hak ve özgürlüklere sahip olduğu bir dünya istiyorum" dedi.

Bir başka işçi kadın kendisi için mor bir spor araba istedi. Herkes içindi diğer dilekleri: "Çocuklar hep mutlu olsun hep gülsünler, Kadınlar şiddet görmesin, sevgi görsün." Emekli bir kadın kendine dair isteklerde bulundu: "Dilbilimci olmak isterdim. Kürtçe, Ermenice, Süryanice ve Fransızca konuşabilmek yazabilmek isterdim. Bir de mimar olmak. Aram Tigran'ın dileğini yerine getirmek isterdim. 'Yeryüzündeki bütün silahları bozup müzik aleti yapmak... Bir de dilek bu ya bir eksik bir fazla fark etmez ben iyi bir yazar da olmak isterdim." Bir işçi emeklisi üç ay deniz kenarında tatil istedi. "Korkmadan istediğim saatte gezmek istiyorum. Bir de gündemimiz savaş olduğu için savaşlar olmasın diliyorum." Ev işçisi bir kadının dileği "Hiçbir zaman emekli olamayacağım ama dilek bu ya emekli olmak isterim. Bir de borç harç düşünmeden bir günümü geçirmek."

Bir işçi kadın sağlığın bedava olmasını istedi önce. "Yaşam koşulları rahat olmalı ki kendimize zaman ayıralım. Bir de kız çocuğumun gözüm arkada kalmayacak şekilde yaşamasını istiyorum." Kadınların ölmemesini, ekonominin düzelmesini isteyen bir sağlık işçisinin üçüncü dileği hepimizi gülümsetti: "Çocuğum yaramazlığı bıraksın."

Malatya Ekmek ve Gül Grubu: Her buluşmada daha güçlü!

Aysun GÜNGÖR
Malatya

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü yaklaşırken kadınlar ekonomik zorluklar, salgın ve savaş koşullarında mücadele vermeye devam ediyor. Bütün bu olumsuzluklar yine en çok kadınları etkiliyor. İki yıldır süren salgın koşullarında kadınların sırtında olan ev işi yükü, çocuk ve yaşlı bakımı daha çok arttı. Artan zamlar artık hayatı çekilmez hale getirdi.

Kadınlar yaşadıkları bu olumsuzluklarla mücadele etmek için birlikte olmayı istiyor. Bizi birleştiren en önemli aracımız ise Ekmek ve Gül dergisi. Bunu derгимizi ulaştırdığımız her kadında ve Malatya Ekmek ve Gül Grubu buluşmalarımızda daha iyi hissedebiliyoruz.

Dergimizi ulaştırdığımız kadınlar öncelikle derginin çok farklı olduğunu dile getiriyor. Dergi kadınların gerçek yaşam koşullarını yansıtırken bu koşullarda yaşanan zorluklara ve problemlere karşı nasıl baş edebileceğimiz konusunda da kadınlara yol gösterici oluyor, bu da dergimizin ulaştığı her kadında bir uyanış, bir fark yaratıyor.

Dergiyi ulaştırdığım kadınlardan biri şunları dile getiriyor örneğin: “Kadınların da bu hayatta bir düşüncesinin olduğu, bir savaşının olduğu ve en önemlisi kadınların ne zorluklarla hayatta kaldığı, ayakta durduğu ve direndiğini dergide gördüm. Ayrıca kadınların korkusuzca düşünce ve görüşlerini ifade ettiğini de fark ettim.”

Ekmek ve Gül Grubumuza dahil olan her kadın, yaşamın zorlu koşullarında

aslında yalnız başına olmadığını fark ediyor. Çünkü diğer kadınların da kendi yaşadığı problemleri yaşadığını fark ediyor. Ve bu ona güç aşıyor. Ekmek ve Gül grubuna yeni katılan bir işçi arkadaşımız olan Gülistan şunları dile getiriyor: “Bu gruba katılmak ve dergiyi okumak bana kısa zamanda çok şey öğretti. Yaptığımız okumalarda her seferinde yeni şeyler öğreniyorum. 8 Mart’ın tarihini bile ilk defa burada öğrendim.”

Yine grubumuzda yaptığımız dergi okumalarında kadınlar hem kendilerinden mekan olarak oldukça uzakta olan ama sorunlarının aynı olduğu kadınların sesini duyuyor ve hem de onların bu sorunların çözümünü konusundaki deneyimlerini de öğreniyor. Her toplantıda bize katılan kadınların gözlerinde mücadele ışığının daha çok büyüdüğü ve birlikte olmanın verdiği gücün arttığı hissediliyor.

Grubumuza katılan başka bir işçi arkadaşımız ise şunları söylüyor: “Bu gruba katılarak yeni işçi arkadaşlar ile tanıştım ve kendi çalışma koşullarım ile onların çalışma koşullarını karşılaştırma

imkanım oldu. İşyerlerinde verilen sendika mücadelesini öğrendim. Bunları öğrenmeden önce kendi işyerimde aslında iyi koşullarda çalıştığımı zannediyordum. Fakat öğrendim ki, bu düzen sürekli işçilerin emeğini sömürerek ayakta kalan bir düzen. Ve böyle bir sistemde iyi koşullarda çalışmadığımı böylece daha iyi anladım.”

Ekmek ve Gül okumalarında kadınlar hem dünyada ve ülkede yaşanan kadın sorunlarını hem de bu sorunlar karşısında sahip oldukları hakları ve çözüm yollarına dair bilgiler öğrendiklerini belirtiyor.

Ayrıca bir nebze de olsa günlük koşuşturmaca içerisinde farklı bir ortamda olmanın mutluluğunu yaşıyor. Belki de bu vesile ile tıpkı bir makine gibi hep aynı işleri yapmanın dışında da bir dünya olduğunu görüyor.

MAHALLEDE 8 MART:

Biraz da bizim yüzümüz gülsün!

Ebru YİĞİT
Derince-Kocaeli

HANGİ kadının kapısını çalsak, geçmişindeki mutsuz günlerin üstüne geleceğine dair umudunu da yitirdiğini bir biçimle ifade ediyor bizlere. Memleketin halinden bağımsız değil diyoruz yaşadıklarımızı. “Her şey kötüye giderken bir de savaş çıktı” diyor Sevgi, “Zaten televizyon açmıyorduk kötü şeyler izlemeyelim diye şimdi televizyon açmasan Instagram’da önüme düşüyor savaş görüntüleri. İki tarafın da anneleri babaları var. Kimin için ölüyorlar diyorum. Bu devletlerin hırsları yüzünden gencecik insanlar toprağın altına gidiyor kolay mı insan yetiştirmek o yaşa getirmek, sinirleniyorum görünce. Benimkiler büyüdükünde göndermeyeceğim askere falan siyasetçilerin bir kararı ile kendileri rahat saraylarında otururken olan yoksullara oluyor.” Barış bu yüzden bu 8 Mart’ta en temel taleplerimizden biri oluyor.

8 Martlar kadınlar için biraz olsun umudu büyütmenin, yarınların değişebileceğine dair inancımızı da çoğalttığımız günler. Mahallede kadınlarla kötü gidişata karşı her birimize biraz olsun umut taşısın diye bu 8 Mart’ı şenlik haline getirmeye karar verdik. Toplandığımızda hep kötü şeylerden konuşmaktan içinin şiştiğini söyleyen Semra, biraz da güzel bir şeyler yapalım diye “Bu buluşmamızda muhakkak müzik olsun” dedi. Birgül, “Güzel şeyler için hayal kurmamızı sağlayan drama yapalım” derken nasıl bir şey istediğine dair de anlatmaya başlamıştı. Nuran ise, “Bir cafeye gitmeye, bir yerlerde çıkıp eğlenmeye paramız yok öyleyse burada hepimiz bir şeyler yapalım el emeğimizle, hem bir şeyler yer hem de sohbet ederiz” diyerek yan yana gelişimizin bir nefes olduğunu ifade etti. Kadınların 8 Mart için talebi apaçık bir biçimde kaygısız, korkusuz bir yaşam talebi. Ne şiddetle ne de yoksullukla yüz yüze kalmadan bir yaşam talebi, sadece hayatta kalmak değil yaşamak istemek hayatı...

Bu broşür nasıl çıktı ortaya dersenez...

İlknur HAYLAZ
Tuzla - İstanbul

Hepinizi heyecanlandırmaya, kalplerinizi bir soğuk kış gününde sıcak çikolata gibi ısıtmaya, biraz da tat vermeye geldim. Size Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinin genç kadınlarının da neler başardığını anlatmaya geldim.

Kübra, lise 3. sınıf öğrencisi, grubun bilisimcisi. Hayatın zorluklarıyla küçük yaşta tanışmış. Hafta sonları bize çok katılmıyor çünkü bir mağazada çalışmak zorunda. İrem Naz, lise 1. sınıf öğrencisi, okulunda yaşadığı sorunlardan dolayı bayağı mücadele etmiş ve mücadeleyi kazanmış bir kardeşim. İrem, lise son sınıf öğrencisi. Flört şiddetine çevresinde çok fazla rastlamış ve buna ses çıkarmak için elinden gelen her şeyi yapan kardeşim. Tuana, lise 1. sınıf öğrencisi. Bir şeyler yapmak için dayanışmayı büyütme için elinden gelen her şeyi yapan kardeşim. Rojin, lise 3. sınıf öğrencisi. Ailesindeki sıkıntılardan ötürü yanımıza gelemese bile sorumluluk almaktan geri durmaz. Katılamasa bile neler yaptınız diye sorarak destek olmaya devam eder kız kardeşim. Kardelen, lise 2. sınıf öğrencisi. Biraz utangaç ama bu utangaçlığını yenmek için her şeyi yapan dayanışma ağını büyüten kardeşim. Ceyda, lise son sınıf öğrencisi. Ne zaman bir yere çağırırsam bize sonsuz güvenip hemen gelen kardeşim. Ve daha isimlerini sayamadığım ortaokula, üniversiteye giden kız kardeşlerim.

Mahallede yaşadıkları sorunlar karşısında örgütlü

Fotoğraf: Freepik

bir şekilde mücadele etmeye karar verdiler. Eşit ve özgür yaşam mücadelesi için bu yola çıktık hep beraber. Hem çalışan hem okuyan bu gençler, kimi zaman dans atölyesinde yere daha güçlü ve dik basarak o ritimlerde kendilerini buldular. Kimi zaman yaratıcı drama atölyesinde içlerindeki sıkıntıları hazırladıkları bir oyun ile sergilediler. Kimi zaman resim atölyesinde renklerin ahenginde kayboldular. Kimi zaman da birlikte düzenlediğimiz piknikte şen kakhahalar attılar.

Genç kadınların bugün buluşmasına 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar günü vesile oldu. 8 Mart yaklaşırken tartıştık hep beraber. Ne yaşıyoruz? Artık bi-

rileri de genç kadınların sesini duymalı, bunun için neler yapabiliriz? Hafta sonu dernekte kocaman bir masanın etrafına toplandık genç kadınlarla. Heyecanla masanın etrafında birbirine bakan gözler, biraz meraklı, biraz suskun, şimdi ne yapacağız der gibi bakıyorlardı önce birbirlerine. Yoksul bir mahallede, türlü yoksunlukların gölgesinde genç kadın olmanın zorluğunu çekmişti hepsi. Biri anlatmaya başladığında diğerleri sohbet katıldı. Hepsinin farklı bakış açıları ve hepsinin farklı sorunları var. Hepsinin de ortak çağırısı; "hep birlikte örgütlü hareket etmeliyiz."

Birinin elinde kağıt, diğerinin elinde kalem, bir diğeri düşünceli, diğeri ise bilgisayar başında... Biri resim çizdi. Diğeri 8 Mart'ın tarihçesini yazdı. Bir diğeri slogan buldu. Diğeri ise tasarımını yaptı. Derken genç kadınlar ortaya harika bir broşür çıkardı. Böyle anlatınca çok basit gibi duruyor fakat gençlerin bunları yaparken gözlerindeki o sınımsız gülümsemeleri görmeyi çok isterdim. Gençlerin yapamayacağı hiçbir şey yok.

Bu birlikteliğin ortak bir mücadeleye dönüşmesinin tek koşulu daha çok yan yana gelmekten sorunlarımıza ortak ve örgütlü bir şekilde müdahale edebilmemizden geçiyor. Gençlerin istedikleri biraz saygı, biraz da güven. Biz gençlerin ruhunu doyurduğumuzda, onlar da gelecekte çevresindeki birçok kadının ruhuna dokunabilecek mücadele ile kaderlerini değiştirebilecekler.

Bizlerin daha çok planları var. Biz eşitlik mücadelesi yoluna çıktık. Bu yolumuzdaki taşları gelin hep beraber toplayalım...

8 MART DEYİNCE BİZ İŞTE BUNLARA HEYECANLANIYORUZ

Cansu DENİZ
Cemre KAVALA
Kocaeli

ŞUBATIN sonuna doğru cemreler düşmeye başladı mı bahar heyecanı da başlar. Martın gelişi, soğuk günlerine rağmen, baharın gelişi demektir. Havalarda ısınır, çiçekler açar, insanın içini bir neşe kaplar durur. Tüm bu hareketlilik içinde 8 Mart da tüm coşkusuyla yer edi-

nir, içimizi kıpır kıpır eder. İşte böyle kıpır kıpır olduğumuz, heyecanımızı doruklarda yaşadığımız günlerden birinde üniversiteli kadınlar olarak sohbet ediyoruz. Havanın sıcaklığının saatlere göre değişiklik göstermesi gibi sohbet konularımız da saat geçtikçe değişiyor. Baharın gelişiyle beraber 8 Mart'ı, planlarımızı konuşmadan duramıyoruz. Herkesi bir heyecan sarıyor. Bu sefer nerede nasıl bir plan yapılacak, dövizlere ne yazacağız düşünceleri dolaşıp duruyor. Gerçekten nedir bu 8 Mart'ta taleplerimiz?

Bir arkadaşımız kaşlarını çatarak giriyor söze "Her şeyi karıştırsınlar, beni bana bıraksınlar" diyor sinirli bir şekilde. Toplum içinde kadınların yığın rollerin artık değişmesi gerektiğini, kadınlara daha fazla saygı duyulması gerektiğini de ekliyor çatık kaşlarıyla. Çünkü ailede ev işlerini sadece o yapabiliyor gibi davranılan, söylediği sözler ikinci plana atılan birçok kadından biri o da. Bir diğeri kadınlar üzerinden şekillenen eril dil son bulsun diyor yüzünde bir tiksintiyle. Kafede otururken, sokakta yürürken bir anda duyduğu o küfürleri hatırlıyor o sırada. Güvenli bir yaşam olsun diye söze giriyoruz biz de. Sokakta tedirgin hissederek arkamıza bakmadığımız, bu elbiseyi giysem eve geç dönersem sorun yaşar mıyım diye düşünmediğimiz bir hayatı istiyoruz sonuçta.

Çatık kaşlı olanımız kaşlarını gevşetip "8 Mart direnişin hâlâ devam ettiği, kadınların hâlâ varlıklarını kanıtlamaya çalıştıkları, hâlâ düzenin değişmesi için çabaladıkları bir gün. Elbette daha güvenceli bir hayat istemek bizim de hakkımız" diyor bu sefer. Sanki aklımızı okuyor da düşüncelerimizi bizim yerimize ifade ediyor gibi. Öbür arkadaşımız heyecanlanıyor, 25 Kasım'ı hatırlatıyor bize. "Ne güzel ses çıkarıp yürümüştük. 8 Mart da öyle geçecek. Tıpkı o gün dediğim gibi 8 Mart'ta da içim umut dolacak, yalnız değilim diyeceğim kendime" diyor tüm coşkusunu belli ederek. Kadınların çığlığına benzetiyor 8 Mart'ı.

Dört kadın oturmuş hayatlarımızı, taleplerimizi, 8 Mart'ı konuşurken bugünün heyecanını yarına taşıma heyecanı dolup taşıyor. Çekinmeden, tedirgin olmadan bir hayat yaşayabilme isteği en çok heyecanlandırıyor da. Hayatımıza karışılmayan, eril dilin son bulduğu, sokaklarda güvenli bir şekilde yürüdüğümüz, tedirginlik hissetmediğimiz günleri talep ederek gidiyoruz bu 8 Mart'a. Sahi siz nelerin heyecanı

Fotoğraf: Freepik

BU BİR BİLGİSAYAR OYUNU DEĞİL! BU, SAVAŞ!

Filiz GÜR*

"...ağdın kraliçesi, öleni karında taşımış olan annesidir."

Elias Canetti

Alt katta Hatice Turhan Sultan'dan bahsettiğim gün üst katta Moyen-çor Kagan ile Ning-Kuo adlı bir Çin prensesinin düğün törenini anlatıyorum. Hatice Turhan Sultan, IV.Mehmet'in annesi Ukraynalı bir cariye. Kadın padişah olarak anılıyor Türk-Ukrayna melezi oğlu büyüene kadar. Sarı Selim gibi. Onun annesi de Ukrayna'dan getirilen Hürrem. Bunları her yıl anlattığım için "eccad" güzellemesini ırk temelli yapan, dördüncü parmaklarında armalı yüzük taşıyan ve kadının rahmini kendi ırkının fabrikası gibi gören "Aldık, bizim oldu" kafaların nasıl kafalar olduğunu anlamakta zorluk yaşıyorum. Biraz o kafalarını koparıp kenara koyarak uzaktan baksalar kendi kendilerine inandıkları ve kadını, rahmini, dolayısıyla milliyetini ele geçirme fantezilerinin aslında kendi kendilerini azaltarak yok etme projesi olduğunu anlayacaklar. Olmayan kafalarıyla. Kaçınıcı Çinli prensesten sonra, kaçınıcı Slav kökenli cariyeden sonra hâkimiyetin kesinleşecek?

Rusya, Ukrayna'ya girdiği gün işte bu kafaların torunları, savaşın vahametini kör bir şehvetle bileterek kucaklarını mülteci kadınlara açtıklarını filan söylemeyi bırak, yazmaya başladılar. Kadıncağızlar da sığınacak "insan" bulamadıkları için koşarak onlara geleceklerdi zaten.

BOSNA, RUANDA, ÇİN, ALMANYA, UKRAYNA...

Şimdi bu suçu ya da girişimini sadece

yerel ve dar bir bakışla bu ecdadın torunlarına sıvayıp bırakmak istemem. Tarihi bir gerçeklik olarak hane-danlar arası akrabalık tesis edip tahtını garanti etmek için birbirlerine kızlarını, kız kardeşlerini "veren" krallar, savaş yağmasında kadının bedenini de yağmalayan erkekler ortada dururken yani. Asya'dan Avrupa'ya kadını ganimete indirgeyip nesneleştiren, ele geçiren, kendi tohumlarıyla o toprağı işgal eden erkekler tarihi. Şimdi sorup duruyoruz ya kaçınıcı yüzyıldayız diye. Çok geriye gitmeye gerek yok; Sırp milliyetçilerinin tecavüz kurbanı olan binlerce Bosnalı kadın bu tecavüzlere ailelerinin şahitliğinde maruz kalalı henüz otuz yıl oldu. Ruanda'da sayıları 100 binden fazla! Liberya'da olanlar, Çin'de Nanking toplu tecavüzleri. Almanların hiç de kristal olmayan Kristal Gecesi. Vatana "ana" diyen dolayısıyla başkasının ana vatanını rahimleriyle birlikte teslim alan bu "er"lerin riyakâr sloganı da "kendi ana vatanları, kutsal anaları, kendilerinin olduğu için korunması gereken kadınlar" İÇİN savaşıyor olmaları. Kutsal anavatanlarını korumak için başka anaların vatanlarını ve o vatanın analarını kayıtsız şartsız teslim alıyorlar. İroni tarihin kendisi. Varoluşumuz ironik artık.

Savaşı barış zamanının bütününe yayan faşist iktidarlar da muhtemel tehlikelere karşı kadını, onlara kaç tane doğuracağını dikte eden politikalarıyla nesneleştiriyor. En az beş, en az dört. Yok on. Asker ve işçi fabrikası kadın. Varlığı, VAR etmeye armağan olsun. Yaşamak için yaşasın. Er'in, iktidarın varlığı da DİKTE ETMEYE, HESAP SORMAYA, YOK ETMEYE armağan olsun.

Tarihi fetihlerde de tıpkı bugünün spor takımlarına belli maçlar için prim verilmesi gibi fetih gerçekleşirse orduya bölgede misal 3 gün yağma sözü verilir. Bu üç gün yağmalanan sadece şehir değildi...

Şimdi artık tahammülümüzün zorlandığı ne peki? Değişen bir şey olmadığını görmek mi? Bu "sıradan kötülük" hali mi? İçinde aşka sevgiye zerre yer bırakmayan bu "haklılık" gübresiyle büyütülen nefret mi?

Benim açımdan söyleyeyim. Çünkü bu akademik bir analiz değil, bir deneme.

Zayıf olanın maruz kalması. Haksızlık. Ciğerimden boğazıma bir asit yükselir gibi içim yanıyor. Kulaklarımda bir ses:

"Sen bunu hak ediyorsun!"

Seven her canlı sevimliyi hak eder oysa. Muktedirin kendi işgalini kendine hatta kurbanına rasyonelize eden kötücül nefretini bir kapsül hap halinde yutturmaya çalışması, şefkatimle aramı açıyor. İnsanlık denilen şeyi bir yığın olarak görüp toptancı bir kötülleyle uzaklaşıyorum herkesten. Oysa işte canım erkek kardeşlerim, işte oğlum. Bana can katanlar, benim can verdiğim.

"Bak, senin oynadığın Call of Duty oyunu gibi sokaklar oğlum ama burası Kiev. Burası gerçek bir bina, bak şu odada da gerçek insanlar var. Şimdi camdan bakıp bize yaklaşan eli silahlı bir asker hayal et. Anlıyor musun?"

"Tamam anne, anladım."

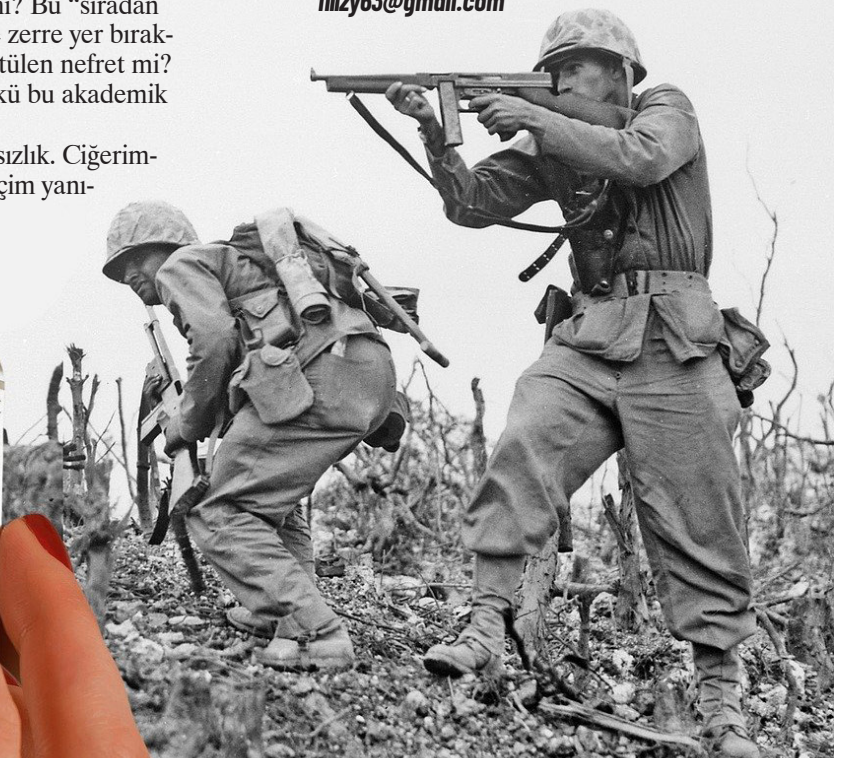
"Kimseye zarar veremezsin, anlıyor musun?"

Başını kaldırıp üzgün bir şekilde beni ona musallat eden bu korkumu anlamaya çalışır gibi bakıyor. Ben de ona kendi hayat hikâyesinde kahraman olmak için bir savaş oyununda illa bir bölüm sonu canavarını öldürmek zorunda olmadığını kanıtı bendeymiş gibi bakıyorum. Bu olursa işte varlığım başka bir varlığa armağan olmuş olacak. Bedenim bu noktada nesneleşebilir, özüm sevgiye değil bulaştığı sürece bunun önemi yok.

Yunan mitolojisinde tecavüze uğrayan Filomela şöyle haykırır:

*"Gücüm yettiğince bütün insanlara, hepsini
Bir bir açıklayacağım olanların
Ormanda kapalı kalsam bile
çığlıklarla dolduracağım ortalığı,
tanık göstereceğim kayaları,
tanrılar
varsa göklerde duyacaklar sesimi."*

*filizy63@gmail.com

Bi karışmadığınız sutyenimiz kalmıştı!

Xiaomi Salcomp'tan kadın işçiler

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, Biz Salcomp Xiaomi fabrikasında çalışan kadın işçileriz. Fabrikamızdaki gelişmelere ilişkin Ekmek ve Gül dergisine çokça kez yazan arkadaşlarımız oldu. Bizler de yazdık. Ancak sorunlar hiç bitmek bilmiyor. Aksine fabrikamızda her gün yeni bir aksiyon yaşanıyor, işe giderken “Bugün ne olacak acaba?” diyoruz. Sendikalaşma sürecimizden tuvalette geçirdiğimiz zamana, çay molalarımızdan ne giyeceğimize kadar karışan Salcomp yöneticileri bu kez bizlere “üzerrinde metal olan iç çamaşırları giymememizi” telkin ediyor. Evet şaka yapmıyoruz; iç çamaşırlarımızdaki metaller X-Ray cihazından geçerken ötüyor diye fabrika yöneticilerimiz yine şahane bir çözüm üreterek metal parçası olmayan çamaşırlar giymemizi söyledi.

İŞÇİLERE HIRSIZ MUAMELESİ YAPILIYOR

Bu arada X-Ray cihazından geçerken cihaz ötsede de güvenlik görevlileri dün daha mesafeli bir şekilde üst araması yapıyorken bugün bacaklarımızın aralarına kadar dedektörlerle arıyorlar. X-Ray'den geçsek dahi her koşulda güvenlik görevlileri tarafından aranıyoruz. Bu aslında düpedüz işçilere hırsız muamelesi yapmaktır. Bize her fırsatta hırsız muamelesi yapılmasını kabul etmiyoruz.

Gelelim yönetimin bu “çözüm önerisi”ne kadınların tepkilerine. Elbette ki bu durum neredeyse yüzde 90'ı kadın işçi olan fabrikamızda ciddi bir tepkiye neden oldu: “Soyunarak mı gelelim?”, “Aldığımız maaşlar ortada, sutyen fiyatları da ortada. Daha sağlıklı daha pamuklu çamaşır alabilmemiz için parasını versinler o zaman”, “Bu ne artık, abartıyorlar iyice” gibi cümleler kadınlar arasında geçenlerden. Peki fabrika yöneticimiz sizce X-Ray'den geçerken yığılma olmasın diye mi böyle bir öneriyle geliyor, yoksa aslında derdi başka mı?

KADIN İŞÇİLERİ BÖLMEK İÇİN GİYSİ YASAKLARINI KULLANIYORLAR

Bu mektubu yazan kadınlar olarak bizce tabi ki

mesele kapıda olan yığılma filan değil. Bir süre önce fabrikamızda tartışılan şeylerden birisi kılık kıyafetlerimize ilişkindi. Aramızda tesettürlü olanımız, tayt giyenimiz, göbek açık giyenlerimiz, tişört askılı, dekolte giyenlerimiz var. Ama biz birbirimizin ne giydiğine değil, birbirimizin dostluğuna, arkadaşlığına, işine bakıyoruz, ayrıışmıyoruz.

Biz böyle söylerken yöneticilerimiz ise tayt, eşofman, mini etek ve dekolte giymenin yasak olduğunu, giyinenlere tutanak tutulacağını açıkladılar. Bununla yapılmak istenen şeyin ne olduğunu biz çok iyi biliyoruz. Aramızda “Ay bu kadın da böyle açık seçik giyiyor”, “Bu kadar da açık giyilmez burası iş yeri” gibi tartışmaların önünü açıp işçilerin kendi içindeki birliğini bozmak.

Bizim işyerimiz 10 saat boyunca kot pantolonla oturduğumuz için gaz sıkışmasından kalbimizi zorlamasına kadar çokça sebeplerle fiziken rahat çalışabileceğimiz bir işyeri değil. Hem bize işe girerken “Rahat kıyafetlerle çalışabilirsiniz” dediler hem de şimdi akıllarına eseni yasaklıyorlar.

Her şeyi bir kenara bırakarak Salcomp işçileri olarak soruyoruz: Biz işimizi yapıyor muyuz? Evet. Adetlerimiz çıkıyor mu? Evet. Herkes işinin başında mı? Evet.

Peki bizim sutyenimize kadar karışma hakkını siz kendinizde nereden buluyorsunuz? Siz kimsiniz de kadınların ne giyeceğine, hangi iç çamaşırını kullanacağına, taytla işe gidip gitmeyeceğine karar veriyorsunuz? Ekmek ve Gül aracılığıyla kadınlara yapılan bu baskının, mobbingin hatta şiddetin karşısında durduğumuzu, bu öneriyi öneri olarak dahi kabul etmediğimizi bir kez daha söylüyoruz.

KADINLAR YAN YANA GELSİN Kİ PATRON BUNLARI KENDİNE HAK GÖREMESİN

Bu mektubu okuyan kadınlar için de birkaç sözümüz var. Biz kadınlar farklı iş yerlerinde çalışıyor olabiliriz, farklı ücretler alıyor olabiliriz, farklı şehirlerde yaşıyor olabiliriz ama hepimiz her gün gittiğimiz fabrikamızda şiddete ve sömürüye maruz kalıyoruz. Biz Xiaomi işçileri olarak bunu

SENDİKAMIZA ÇAĞRIMIZ VAR!

Bir diğer sözümüz de sendikamıza ve temsilcilerine: Böyle bir öneri geldiğinde bu öneriyi tartışmaya dahi açmamalı, böyle bir şeyin kabul edilemez olduğunu söyleyip önünü kesmeli, işçilerin rahat çalışabilecekleri kıyafetlerle çalışmalarını için imkan sağlamalısınız. Ya iş kıyafeti düzenlemesi yapılsın, herkese iş kıyafeti verilsin ve ona uygun şekilde giyinme soyunma sürelerimizde düzenlemeler yapılsın ya da herkes haddini bilsin, ne giyeceğimize karışmasın!

YIĞINLA OLAN SORUNLARA ÇÖZÜM BULUN

Günün 10 saatini geçirdiğimiz, 3 kuruş için canımızı dişimize takarak çalıştığımız yerde tonlarca sorun varken kadınların her biri için çözülmesi gereken sırada bekleyen onlarca problem varken her şey yolundaymış gibi davranmayı bırakıp gerçek sorunlarımıza çözüm bulun.

Mesela, işçi çıkarılmasına ilişkin bir ayı aşkın süredir dönen dedikoduları açıklayın, biz işimizden olmak istemiyoruz. Maaşlarımızı zamanında yatırın, hepimizin borcu harcı çoluğu çocuğu ve yapmak istediği şeyler var. Biz de insanız.

Mesela soyunma odalarımızdaki kargaşayı bitirecek önlemler alın. Herkes iç içe, küçük alanda sıkış tıksık üstlerimizi değiştirmeye çalışıyoruz. Üstelik aynı zamanda zamanla da yarışıyoruz. Bize maske mesafeyi sürekli hatırlatanlar, Kovid bu kadar yaygınken dip dibe olmamıza bir çözüm bulsun.

Mesela gece vardiyasında sabahın 4'ünde bizi sokak başlarında bırakan servis sorununu çözün. Her gün kadın cinayeti yaşanan bu ülkede evimize yürürken 3-5 dakikada yaşadığımız korkunun önünü kesin.

kabul etmiyoruz. Hiçbir kadının kılık kıyafetine, ne giyeceğine, nereye gideceğine hiç kimse karışmaz. Bize kimse hırsız muamelesi yapamaz. Biz kadınlar yan yana durmazsak, aynı yerde olmasak dahi dayanışma içinde olmazsak işte böyle son nokta diyebileceğimiz iç çamaşırımıza kadar karışmayı, her fırsatta bir şeyler çalacakmışız gibi davranmayı patronlar kendilerinde hak görür. Biz kadınlar bu alanı onlara tanımayalım, yan yanalımız her alanda her sorunda göstermeye devam edelim ki herkes haddini bilsin.

BAKIRKÖY BELEDİYESİ İŞÇİSİ:

100 günlük grev bize ne öğretti?

Merhaba Ekmek ve Gül okuru kadınlar, Bakırköy Belediyesi işçileri olarak zor kış şartlarında 100 gün boyunca çocuklarımıza onurlu ve güzel bir gelecek bırakmak için mücadele ettik. Belediye yönetimi toplu sözleşme görüşmelerinde zam veremeyeceğini söylediği için anlaşma sağlanamamış ve greve çıkmıştık. İstedığımız insanca yaşayacak ücret, iş güvencesi ve işten atılan arkadaşlarımızın işe geri alınmasıydı.

Grev sürecinde ne yaşandı diye geriye dönüp düşündüğümüzde: Biz Belediye-İş sendikasında örgütlü sözleşmeli ve kadrolu işçiler olarak greve çıkan 290 işçiydik. DİSK Genel-İş sendikasında örgütlü olan KHK ile şirkete geçen taşeron işçi arkadaşlarımızın sayısı ise 900'ün üzerinde. Belediye yönetiminin DİSK'in yetkisine itiraz etmesi ve devam eden mahkeme süreci nedeniyle toplu sözleşme yapamamışlardı.

Greve çıkamayan işçi sayısının daha fazla olmasıyla işlerin aksasa da devam etmesi grev sürecinin uzamasına neden oldu. Bu süreçte işçilerin öznesi olduğu daha etkili eylemler yapılabilirdi. Grevin başından itibaren sendika genel merkezinin karar verdiği temsilcilerin, komitenin ise işlevsiz bırakıldığı bir süreç yaşandı. Günlük plan yapan ve bilgi akışını sağlıklı yapan, temsilcilerin de içinde olduğu bir komite çalışmasının olması gerektiği defalarca dile getirildi. Grev çıkamayan şirket işçilerinin de sorunları olduğu, talepleri birleştiren bir sesleniş ve çalışma yapılması gerektiğini dile getirdik fakat bir şey yapılmadı.

Temsilcilerin bile bilgilendirilmediği merkezden yapılan görüşmeler oldu. Sorduğumuzda net bir şey olmadığı ve süreci olumsuz etkilememesi için bilgi verilmediği söylendi. İşçiler olarak sürekli beklemekten ve belirsizlikten yorulduk. Süreç uzadıkça ve işçilerin aktif olduğu eylem pratikleri olmadıkça, içeriden telefonlarla "işe dönün" baskıları arttıkça kırılmalar yaşanacağını sendikayla paylaşmamıza rağmen pratik adım atıramadık.

Sonuçta, aracı olan İBB temsilcileri de taleplerimizi kabul ettiremeyip görüşmeden çekilince sendika bize dönüp kararı sizin oylarınızla verelim dedi. Sorumluluğun başından beri bizde olmadığını, Genel Mer-

kez'de olduğunu, bu başarısız sonucun işçiyeye mal edilemeyeceğini, sorumluluğu sendikanın olması gerektiğini söyledik. Sendika Şube Yönetimi işçilerin bir kısmının işe dönme istediğini verilen yüzde 6, 8, 11'lik zammı kabul etmezsek bunu da kaybedebileceğimizi söyleyerek grevi bitireceklerini söylediler.

Bizler bu sonucu kabul etmediğimizi, kırmızı çizgilerimiz alınmadan grevin bitirilmeyeceği konusunda bize söz verdiklerini dile getirdik fakat birliğimizin dağılması için kararı sendikaya bıraktığımızı söyledik.

Bu şekilde gireceksek ilk ay bu teklif bize getirilmişti neden bu kadar gün buradaydık? Grevin bu şekilde bitirilmesi işbaşı yaptığımızda yaşayacağımız sorunları arttıracaklarını bilerek buruk bir duyguyla işbaşı yaptık. Belediye yönetimi grevin son ayında Çalış-Sen sendikasını kurdu ve işçiler bu sendikaya üye yapılmaya başlandı. Bu çalışma hala devam ediyor ve üye olanların maaşlarında iyileştirme yapılacağı söyleniyor. Maaşlara itirazı olanın tazminatını alıp gidebile-

ceği söyleniyor. Üye olmak istemeyen de işinden olmamak ve başka bir alternatif göremediği için, maaşlarında birazda olsa iyileştirme olur düşüncesiyle üye oluyor. Şubatın 15'inden sonra 8 KHK'lı arkadaşımızın maaşlarının 4 bin 500 TL asgari ücrette kaldığını görüp bu maaşla geçinmenin zor olduğunu söylemeleri nedeniyle işten çıkarıldığını duyduk.

Sendikamızdan bir çalışma bekledik ama hiç ses çıkmadı. Bir hafta sonra sıra greve çıkan kadrolu arkadaşlara geldi, 10 kişi de kadrolu işçilerden çıkarıldı.

Diğerlerinin görev yerleri değiştirildi, masa başı çalışan işçiler temizliğe verildi. Daha neler yaşanacak diye bekliyoruz. Bireysel olarak hiçbirimiz bir şey yapamıyoruz. İşçilerin aktif olarak görev aldığı daha örgütlü demokratik işleyişe sahip sendikalar için mücadele etmeye devam etmeliyiz. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü yaklaşırken daha çok mücadele ve daha güzel günler yaşama umuduyla sizleri selamlıyoruz.

Bakırköy Belediyesi'nden bir kadın işçi

HAYATIN YÜKÜ FITİK YAPTI!

BEN 50'li yaşlarda bir kadın arkadaşınızım, fazlasını söylemem. Hani şu görünmeyen emek var ya ha işte ondanım. "Siz ne iş yapıyorsunuz da yoruluyorsunuz?" diyor ya kocalarımız. 20'li yaşlardan beri bel fitiği rahatsızlığı yaşıyorum, yine başladı. Ağrılarından duramıyorum, şimdi fizik tedaviye gidiyorum. Orada çalışan kadın arkadaşına "Her geldiğimde çoğunlukla kadın hastalar görüyorum" dedim.

-Genelde hastalarımız kadın.

-Peki çalışan mı ev hanımları mı?

-Ev hanımları abla, onlar daha çok yıpranıyor.

-Pek erkek fizyoterapist yok neden?

-Kadınlar daha çok geldiği için erkek fizyoterapist istemiyorlar, o yüzden.

Tabi orada beklerken de birçok kadınla sohbet edip dertleşiyoruz. Mudanya Yazakı'de çalışan kadınların -Yazakı bir kablo fabrikası- kimisi elinden kimisi kolundan kimi omzundan fizik tedaviler.

Genç bir kadın "Abla işimiz zor, koca koca kasaları kaldırıyoruz, ben omzumdan ameliyat oldum" diyor. Arkadaşı "Elimden fizik tedavi görüyorum" diyor, öbür arkadaşı "Kolundan fizik tedavideyim" diyor. İşlerinin zorluğunu çalışmak zorunda olduklarını, hayatın pahalı olduğunu anlatıyorlar. Her işin zorluğu, yoruculuğu farklı. Biz kadınların hayatı da zor, ister işte olsun ister evde; hayatın bütün yükünü omuzlarında taşıyoruz. Bu da bizlerde boyun, bel fitiğine, omuz ve kol ağrısına neden oluyor.

**Kerime TOSMAK
BURSA**

Fotoğraf: U.S Department Of Agriculture

TARİHİMİZ MÜCADELE MÜCADELEMİZ UMUT DOLU!

19. YÜZYILDA kadının erkeğe itaati doğanın bir gereği olarak

görüldüğü, kadınlar evlerden iş yerlerine pek çok alanda ikinci sınıf muamele görüyordu. Kadınların meslek sahibi olabileme hakkı, boşanabilme hakkı, seçme ve seçilme hakkı yoktu. Kadınlar daima düşük ücret alır, hamile olduğu anlaşılan işçi kadınlar kolayca işten atılabilir. Kadınlar genellikle niteliksiz işçi, yardımcı işçi olarak görülürdü, bir erkeğin uzantısından farklı algılanmazdı. Ancak bu yolun kat kat ilerisindeyiz artık. Bugüne dek kazanımlarımız da kadınların ısrarı, inadı ve mücadelesiyle mümkün oldu! Kazandıklarımız, kazanacaklarımızın 'nasıl'ını da gösterdiğinden; tarih boyunca biriktirdiklerimize, ödediğimiz bedellere, verdiğimiz mücadelelere ve bu yolun kazandırdıklarına, neler biriktirdiklerimize belleğimize dönüp bir bakalım... Çünkü kadınların tarihi, en zorlu koşullara karşın yola gedik olduğunu gösteriyor hala...

1830

Lowell Kadın Hareketi

18. YY ve 19. yy'ın başlarında Amerika'nın kapitalist çocukluk döneminde, dokuma ve tekstil en temel üretim alanlarındandı. O dönemler sadece liflerden iplik yapma işi fabrika içerisinde yapılıyor, patronlar aileleri köylerden kentlere göç ettiriyor-du bu için. Amerikan kapitalizminin ve işçi sınıfı tarihinin literatüründe ilk defa "mill girls" diye bir terim belirdi bu dönem, yani "fabrika kızları".

Tamamen tekstil üretimine ayrılmış Lowell adlı kasabada yirmi yıl içerisinde 10 ayrı şirketin inşa ettiği 32 adet tekstil fabrikası bulunuyor ve çoğunluğunu 16-35 yaşları arasında kadınların oluşturduğu yaklaşık 8 bin işçi yerleştiriliyordu.

İşçi kadınlar; 14-16 saatlik çalışma, başlarına dikilen erkek yönetici, 10 yaşından 35 yaşına kadar yazın cehennem sıcaklığında üretimi en yüksek seviyede tutarak kilitlenen bu odalarda havada uçuşan pamuk ve iplik tozlarını çekiyorlardı ciğerleri-ne.

Bu ve benzeri koşulları dayanamayarak bir de 1834'te ücretlerinin yüzde 15 düşürülmesine karşı greve çıktılar, ama örgütsüz olduklarından başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Ancak koşulların giderek ağırlaşmasıyla kadınlar yenilgilerden dersler çıkararak değişim için örgütlenmenin ilk adımlarını atmaya başladılar. 1840'larda çalışma gününün 10 saate indirilmesi kampanyası için imza toplamaya

Fotoğraf: Wikimedia Commons

başladılar. Böylelikle Amerika'da işçi kadınların ilk örgütü, Lowell Kadın İşçileri Reform Derneği (Lowell Female Labor Reform Association-LFLRA) 1845'te kuruldu. Lowell, kadınların hem üretimin hem de değiştirme isteginin parçası olduğunu gösteren ilk örneklerdendi. Ardından irili ufaklı birçok ayaklanma ve grevde kadın işçileri görmek mümkündür artık. Ve kadınlar binler, on binler halinde hak mücadelelerine atıldı.

8 Mart 1917

Petrograd Tekstil İşçilerinin Domino Taşı Etkisi

1. DÜNYA Savaşı'nın getirdiği kriz, yoksul Rusya halkını daha da yoksullaştırmış, açlıkla sınımaya başlamıştı. Ekmek, gazyağı gibi günlük ihtiyaçlara ulaşmak bile büyük bir sorun haline gelmişti. Birbiri ardı sıra grevlerin ve ekmek isyanlarının yaşandığı başkentte Bolşeviklerin kadınları Uluslararası Emekçi Kadın Günü'nde talepleri için sokağa çağırmasıyla on binlerce kadın 8 Mart 1917'de (eski takvime göre 23 Şubat'ta) Petrograd meydanını doldurdu. Talepleri yine aynıydı: "Kahrolsun açlık!

Fotoğraf: SSCB arşivi

Ekmek istiyoruz!" Her geçen gün daha da fazla işçi iş bıraktı, talepler daha da politikleşmeye başladı; Kahrolsun Çar! Savaşta Hayır! Kadınların çıktığı bu kıvılcım, inanılmaz bir yeraltı örgütlenmesi ile iktidarı devirmeyi planlayan devrimcilerin önderliğinde emekçiler arasında bir yangına dönüştü ve çar tahttan indirilip geçici hükümet kuruldu. Bu geçici hükümet de çare olmayınca, 1917'de Ekim'inde Bolşevik Partisi'nin önderliğinde Sosyalist Sovyetler Birliği kuruldu.

1917 Ekim Devrimi'nden sonra kurulan Sovyetler Birliği, o güne kadar kazanılmış bütün kadın haklarını koruyup ilerletmeye çalıştı. 1922 yılından itibaren, Petrogradlı kadın işçilerinin direnişine atıfta bulunarak 8 Mart, Emekçi Kadınlar Günü olarak resmileşti. Tam 56 yıl sonra, 16 Aralık 1977'de ise Birleşmiş Milletler 8 Martı "emekçi" sıfatından özenle ayırdı ve "Dünya Kadınlar Günü" olarak ilan etti. Ancak tarihi işçi kadınların mücadelesi ile dolu olan bu günü, gerçek tarihsel anlamıyla yorumlayarak kadınların uluslararası dayanışma ve mücadele günü olarak kutlamaya devam ediyor.

8 Mart 1857

New York, Tekstil İşçilerinin Grevi

AMERİKA'da işçi hareketinin yükseldiği, fabrikalarda ise zorlu koşulların kat be kat arttığı bu dönemde, New York'ta kurulu Cotton Tekstil Fabrikası'nda greve çıkan binlerce kadın işçinin talepleri şöyleydi: Çalışma koşullarını iyileştirilmesi, iş gününün 10 saate indirilmesi, eşit işe eşit ücret.

Kadın işçilerin öncü olduğu bu kitle yoksul semtlerden başlayarak yürüyüşleri kenti boydan boya geçerek zenginlerin oturduğu mahallere doğru yöneldi. Grevin ardından tekstil ve tütün sanayinde birbiri ardı sıra başka grevler patlak verdi.

23 Kasım 1909

20 binlerin ayaklanması

Bu dalga dalga gelen eylemlerin biri de tarihte "20 Binlerin Ayaklanması" adıyla anılacak olan, çoğunluğu Yahudi, Rus ve İtalyan göçmeni New Yorklu tekstil işçilerinin grevidi. 23 Kasım 1909'da başlatılan on bir haftalık bu grev, Amerikan tarihinde kadınların başını çektiği en büyük grev olarak biliniyor.

Binlerce işçi 'shirtwaist' denilen bluz üretiminde çalışıyor, patronlar milyon dolarlar kazanıyordu. Ne var ki üretimin bolluğuna karşılık işçiler sadece karın tokluğuna çalışıyor. Özellikle vasıfsız yeni işçiler, çok düşük ücretler karşılığında çalışmak zorunda kalıyor. Bu vasıfsız işçilerse genellikle evlenene kadar çalışan, genç, Yahudi kadınlardı.

Ücretlerin düşük, koşulların ağır, saatlerin uzun, sömürünün bol olduğu ama güvenliğin ve güvencenin olmadığı işler için İngilizcedeki tabir 'sweatshop'; yapılan işin ağırlığı kadar pisliğini de anlatacak en iyi ifadeyle 'ter dökülün işyeri' anlamını taşıyor.

Kalabalık, havasız odalarda, sağlıksız koşullarda saatlerce çalışıyorlardı. Verilen araların dışında tuvalete gitmeleri bile yasak olduğundan, işçiler idrarlarını oldukları yere yapmak zorunda bırakılıyordu. Bu da çalıştıkları yerin daha da pis ve sağlıksız olmasına yol açıyordu. Zaten havada uçuşan kumaş artıklarından nefes almak zordu. Ayrıca aldıkları üç kuruşluk ücretle kendi dikmiş malzemelerini temin etmek zorundalardı. Bir de işçileri aşağılarcasına, çalışma saatlerinde kapılar üzerlerine kilitleniyor ve çıkışta bir şey çalıp çalmadıkları kontrol ediliyordu.

26-27 Ağustos 1910

Kopenhag, İkinci Uluslararası Sosyalist Kadın Konferansı

KADINLARIN ama özellikle işçi kadınların tüm dünya çapında taleplerini ve mücadelelerini ortaklaştıracağı, kadınların sosyalist bir anlayışla mücadeleye kazanılmasının olanaklarını artıracak uluslararası bir gün belirlenmesi tartışması ilk kez 17 ülkeden 100 delegenin katıldığı, 1910 Kopenhag İkinci Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda yapılmıştı. Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nden (SPD) Luise Zietz'in verdiği önerge, sosyalist kadın önder Clara Zetkin'in bu önergenin kabul edilmesi için gösterdiği büyük çaba ile kabul edildi.

1910 yılında Kopenhag'ta, uluslararası sosyalist kadın konferansının ikincisi gerçekleşti. Konferansın Alınan bu kararın sonucu olarak sadece Almanya, Avusturya, Danimarka ve İsviçre'de 1911 yılının 19 Mart'ında "Uluslararası Kadın Günü" olarak 1 milyondan fazla kadının katılımıyla kitlesel kutlamalar yapıldı.

25 Mart 1911

Triangle yangınının ateşi

20 BİNLER grevinde sendikayı tanımamakta ve sözleşmeyi imzalamakta direten işyerlerinden Triangle Shirtwaist Factory'de korkunç bir facia yaşandı. Eğer diğer işyerlerinde olduğu gibi Triangle patronu sözleşmeyi imzalamış olsaydı, işçilerin can güvenliği için gerekenleri yapsaydı işçilerin üzerine kapılar kilitlenmeyecek, asansörlerin ve yangın çıkışlarının güvenliği sağlanabilecekti ve Triangle'in adı, 25 Mart 1911'de 146 tekstil işçisinin -123'ü kadın, 23'ü erkek- yanarak can verdiği fabrika olarak tarihe geçmeyecekti...

Bu yangın, insanca çalışma koşulları için mücadele halinde işçi hareketini daha da harladı. Başta Uluslararası Kadın Giyim İşçileri Sendikası olmak üzere sendikalar, işçi sağlığı ve güvenliğini temel mücadele taleplerinden biri haline getirdi. Amerika'daki çalışma yasalarının değişmesini, işçi güvenliği ve sağlığı ile ilgili ilk yasal düzenlemelerin getirilmesini sağladı.

1 Ocak 1912

Massachusetts, Lawrence Tekstil İşçileri Grevi

40 FARKLI ulustan işçilerin çalıştığı Lawrence, dünyanın en büyük tekstil fabrikasıydı. ABD'de, 1 Ocak 1912'de çıkan yeni iş yasasıyla kadın ve çocuk işçilerin haftalık çalışma saati 56'dan 54'e düşürüldü. Ancak ne var ki, işçiler iki hafta sonra, haftalık çalışma saatlerinin düşürülmesi karşılığında, ücretlerinde de düşüş olduğunu fark etti. İşçiler arasında büyük bir öfke dalgası yayıldı. Derken grev bütün Lawrence Fabrikalarına yayıldı. İşçiler hızla komiteler kurdu. 14 ulusun işçilerinden oluşan 56 kişilik bir ana komite grevin bütün sorumluluğunu üstlendi. Talepleri, 54 saatlik haftalık çalışma saati, yüzde 15 ücret artışı, fazla mesai karşılığında çift ödeme, eşit işe eşit ücretti. Grevin öncüleri büyük oranda kadın işçilerdi. Grevci kadın işçilerin seçtikleri slogan ise, "Bread & Rose"; yani "Ekmek ve Gül"ü. Ekmek, kadınların ekonomik taleplerinin, gül ise daha iyi bir yaşamın ifadesiydi. Grev, önemli kazanımlarla sonuçlanırken kadın işçilerinin örgütlenme, mücadele ve direniş tarihinde önemli izler bıraktı.

100 YIL SONRA ELİMİZDE KALAN...

TÜRKİYE'deki kadınların büyük bir kısmı belki de bu 8 Martı ödeyemediği faturayı, alamadığı ekmeği kara kara düşünerek, alacağı gıdanın en ucuzunu bulmak için market market dolaşarak geçirecek. İşte, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde Rusya sokaklarında gösteriler yapan emekçi kadınların kıvılcığıyla yaşanan sosyalizm deneyimi bu çaresizlikten çıkış yolunu gösteriyor bize, dizi dizi anlattığımız işçi direnişleri, birlik ve mücadele ile bu çaresizlikten nasıl kurtulacağımızın yöntemlerini anlatıyor. Kadın emekçilerin iş yerlerinde, sendikalarında, yerellerinde verdikleri mücadeleyle kendi haklarını, özelemlerini ortaya koyabilmelerinin adı; örgütlülük. Bu örgütlülüğü yaşamamızın her alanında sahiplenmek, geleceğimize de sahip çıkmak anlamına geliyor bugün.

2022 yılının henüz başında Türkiye'nin dört yanında en ön cep-

hesinde kadınların yer aldığı sayısız işçi direnişleri; bugün yüz yıl öncesinde var olan, düşük ücret, mobbing, hakaret, sendika düşmanlığı, bize reva görülen korkunç düzenin hala korunduğunu gösterirken, bu düzenin ortadan kalkması için kadınların yüz yıllık ve bugünkü direnişlerine bakmak ilham verici olsun hepimiz için.

Mücadele tarihimiz bize çıkış yolunun örneklerini sunan birçok direnişle dolu; ve geleceğimize bu direnişlerin kazanımlarına gebe. Bu tarihsel misyon içerisinde kadınlar, işte bu yüzdendir ki, yüz yıl önce olduğu gibi hala, ekmek de istemeye devam etmektedir, gül de...

Sömünlere karşı öfkelerini biriktiren kadınların isyanını mayalayacağı bir vesileye dönsün bu 8 Mart...

Görsel: Freepik

Görsel: Freepik

Ağzımızı açmayalım da taşa mı dönelim?

**Metal işçisi kadınlar
Tuzla-İstanbul**

BİZ aynı fabrika çatısı altında, aynı bantta çalışan kadın işçileriz. Ama ne gariptir ki birbirimizin yüzüne hasret kalıyoruz. 3 vardiya çalışırken, pazar günü yan yana gelip iki sohbet edebilmek için vardiyalarımızın denk gelmesini için gün sayıyoruz.

Ama bu pazar kimimiz işlerimizi evde yarım bırakıp, kimimiz de erkenden ışık hızıyla işlerimizi kolaylaştırıp bir 5 çayında buluşabildik sonunda. Çünkü buna ihtiyacımız vardı. Sohbetimiz sırasında bir kadın arkadaşımız misafirlik hikayesini bizimle paylaştı: "Geçen gün üçümüz birlikte yemek yiyelim dedik. Dışarıda yemeyelim, evde kendimize bir şeyler hazırlayalım diye marketin yolunu tuttuk. 3 kişi boşalttık cüzdanları. Tek bir öğünümüzü çözmek için sıvadık kolları. Taneyle aldığımız malzemelere 100 küsur lira ödeyip eve geçtik. Ev sahibi arkadaşımız sitem etti "Eskiden 20 tane misafir ağırlardık. Şimdi evime gelecek 2 arkadaşım için üçümüz birlikte karnımızı doyurmaya çalışıyoruz. Nasıl dokunuyor insana..." Bu hikayeler sohbet koyulaştıkça çoğala çoğala devam etti.

BİRBİRİMİZE GÜVENMEK ZORUNDAYIZ

Geçim derdinin bu kadar zorlaştığı bir dönemde, dermanın kimde olduğunu da arar vaziyetteyiz artık. Ekonomik

olarak da gözlerimiz tabii fabrikamızdaki sözleşme sürecinde. Hepimiz iyi bir sözleşme imzalanmasını istiyoruz. Ama bu süreç bizler için o kadar kolay geçmiyor. Eleman eksikliği ve sayı baskısı bizlerin yaşadığı en büyük sorunlar arasında. Az işçiyile çok işi yaptırmaya çalışıyorlar. 2 kişinin işi 1 kişiye verilince de günlük çıkarmamız gereken sayının yükü sırtımızdan inmiyor. Sözleşme süreçleri fabrikalarda keyfi tutanaklar zamanı olarak geçer. Bizde de durum tam olarak öyle. Yeter ki ağzımızı açalım. Peki biz işçiler bu haksızlıklara karşı ağzımızı açmayalım da taşa mı dönelim?

Sözleşme sürecinde biz işçilerin talepleri olan bütün maddeler hayat bulmalı artık. Bu hayat pahalılığı karşısında işten çıkarılma tehditleri son bulmalı. Sendikalarımıza ise bunları teminat altına almalı. Biz kadın işçiler evde ve fabrikamızda, yaşamın her alanında kadın cinayetlerine, güvencesiz ve eşitsiz çalışmaya karşı mücadele etmek zorundayız. Ve bunu bütün kadınlar olarak yapmamız gerekiyor. Aynı bantta çalışan biz işçiler birbirimize güvenmek zorundayız. Güvenmeliyiz ki bu mücadele ağlarımızı örebilelim. Aramızda çürükler de çıkacak tabii. Ama biz birlikte olmayı başardıkça sorunlarımızın üstesinden geldiğimizi de hatırlamak zorundayız. Mücadele örneklerimizizin, taleplerimizle yeniden hayat bulduğu bir 8 Mart için haydi kadınlar bulunduğumuz her alanda birlikte mücadeleye!

Görsel: Freepik

Fotoğraf: Freepik

Gıda işçisi genç kadınlar insanca yaşam istiyor

**Sema ÖZDAL
Ankara**

8 MART'a giderken ülke gündeminin en can alıcı sorusu "Nasıl geçineceğiz?" 2022 asgari ücretinin açıklanmasının ardından başta temel tüketim maddeleri ve faturalara gelen zamlar tüm maaşımızı eritti. İşverenler, 2021 yılında asgari ücretten az biraz fazla vererek çalıştırdıkları işçilerin maaşlarını yeni yılda asgari ücrete sabitleme, eleman çıkararak az kişiye çok iş yaptırmaya, çalışma saatlerini uzatma gibi yöntemler deniyorlar. Fastfood işçisi kadınlar da bu yöntemlerin en sık uygulandığı alandalar. Neredeyse gününün tamamını iş yerlerinde geçiren, haftada sadece bir gün olan izinlerinde de evin işlerini yetiştirme telaşında olan kadınların tek gündemi "geçinememek." Sohbet edebildiğimiz kadınların hemen hepsi genç, yeni evli ya da evlilik hazırlığında olanlar. Eşleri, erkek arkadaşları veya aileleri ile sürekli çatışma içinde olduklarını anlatırken bazen sinirleri gözlerinden okunuyor.

'GEÇİNEMEMEK ÖYLE BÜYÜK BİR STRES Kİ...'

Birkaç ay sonra düğünü olan bir arkadaşımız hararetle nişanlısı ile olan tartışmasını anlatıyor: "Yeni bir ev kurma telaşı, kiralar, duyduğumuz fatura tutarları, eşyaların pahalılığı derken neyden kısacağımızı şaşırдық, ikimiz de çok uzun saatler yok pahasına çalışıyoruz. Öyle büyük bir stres ki gergin insanlar olduk" diyor.

Bir başkası "Hayatımızın tamamı işyerinde geçiyor, eve gidince de konu yine işyeri oluyor, çok yorulup elde avuçta bir şey kalmadığını görünce insanın bırak çalışma hevesi

yaşama hevesi kalmıyor" diyor.

Aslında işyerinde çok daha fazla sıkıntıları var, hizmet sektöründe olmanın getirdiği esnek çalışma, restoranların yoğun saatlerinde tuvalete dahi gidememe, geç saatlere kadar çalışılan akşamlarda eve dönemele gerginliği, ağır fiziki işler yapmak zorunda bırakılmak...

"Kurtulacağım buradan, zaten geçici olarak girdim, daha iyi bir iş bulayım hemen çıkarım" gibi sözlerin ardından da hemen aynı cümle geliyor; "Aman patron işi değil mi hepsi aynı ki zaten."

'NE YAPACAĞSAK BİRLİKTE YAPSAK'

Kendi aralarında dayanışmaları çok büyük, birbirlerini patrona karşı idare ediyorlar, birinin borç derdini diğeri "Bu ay çok ödemem yok, al bu parayı" diyerek çözmeye çalışıyor. Böylesi bir çözümün sürdürülebilir olmadığını da farkındalar ama yalnız kalmaktan iyidir diyorlar. "Aslında ne yaparsak birlikte yapsak çözülecek. Mecburen bir şeyleri düzeltmek zorunda kalacaklar. Biz soyunma odası istiyoruz, orada burada tuvalet köşelerinde üstümüzü değiştirmek istemiyoruz, akşam geç saatte çıkarsak taksi paramızı istiyoruz, maaşımıza zam istiyoruz desek. Ama işte tek tek olmaz bütün çalışanlarla birlikte yapmak lazım bunu" diyor bir diğerk arkadaş.

Sohbet, "İyi ki birbirimizin hayatındayız, olsun be bir yolu bulunur" sözleri ile sonlanıyor. 8 Mart'a giderken kadınlar bu hayattan, patronlardan alacaklı oldukları çok şey olduğunu bilerek, türlü yöntemler düşünerek ve birbirlerinin yan başında olmanın verdiği buruk ama güçlü motivasyonla çalışmaya devam ediyorlar.

MASA DA MASAYMIŞ HA!

Ezgi CANSEL
Bursa

İdealleri olan birkaç genç kadın öğretmen bir masa etrafında, ideallerinin bir bir nasıl söndürüldüğünden bahsediyorlar. Adaletsizliği, eşitsizliği ya da sömürüyü anlatırken öğrencilerine, tüm bu kavramlara ne kadar yakın olduklarını gizliyorlar. Konu konuyu açıyor. Ülkede kadın olmaktan, ülkenin özel sektöründe çalışan bir kadın olmaktan, ülkenin özel sektör eğitim kurumlarında çalışan bir kadın olmaktan bahsediyorlar. Tüm koşullar öyle aleyhlerine ki çiçeği burnunda mezunlar olarak başladıkları işlerinden hepsinin de çiçeklerinin nasıl soldurulduğuna pek de şaşırılmayarak dinliyorlar birbirlerini. Branşları farklı ama yaşadıkları aynı. Çalıştıkları kurumlar farklı, yaşatılanlar, dayatılanlar aynı.

TÜM ÖZEL SEKTÖR ÖĞRETMENLERİNİN ORTAK KADERİ

Öğretmenlikte de cinsiyet ayrımı olmaz, orada bari olmasın umutlarıyla başvurdukları işlere bunun nasıl da olabileceğini görerek kabul ediliyorlar en başta. Genel bilgilerden bahsedildikten sonra nasıl giyinmeleri, nasıl davranmaları gerektiğine dair demeçler dinleyerek ayrılıyorlar zira görüşmelerden. Masadaki kadınlardan bir tanesi işe uygun kıyafetler almak için kredi çektiğinden bahsediyor, diğeri ise maaş almaya

başladıktan sonra arkadaşlarının, kardeşinin uygun(!) kıyafetlerini giymeyi bıraktığından. Kaç maaş ama? En değersiz hissettikleri bu konuya da giriyorlar istemedi. Ne kazanıyorlar ki çünkü? Asgari? Bir tık üstü? Dönemin ortasında asgarinin dahi altında kalan maaşlarından söz ediyorlar. Tüm özel sektör öğret-

menlerinin ortak kaderi!

ÖNEMLİ OLAN...

Geceleri gündüzleri yok, bir ağızdan çıkacak lafa bağlı çünkü işe devam edip etmeyecekleri dahi. Sürekli memnun etmeye çalışılan bir yığın insan. İşe karşı memnuniyetsizlikleri artan bir yığın emekçi. Önemli olan para değil tabii, bu koşullarda nefes almaktan sonra yaşamak için en gerekli koşul olmasına rağmen gerçekten en önemli olan şey değil bu meta. Önemli olan onca emeğin karşılığını alamıyor olmak, önemli olan ticarethaneye dönüşmüş bu eğitim kurumlarında verilen sözlerin tutulmuyor olması. Önemli olan o umutlarının bir zerresinin bile yok olmamasına uğraşılana o çocuklara dahi yığın bir sabırla yaklaşıyor olmak. Bu yüzden kendinden uzaklaşmak, yaptığın işe yabancılaşmak. Ve masadaki tüm kadınlarla, kurulan cümlelerden sonra birbirlerini onaylıyor olmak.

Herkes üç gün durmadan konuşacak kadar dolu. Telefonları susmuyor birkaçının, geceleri gündüzleri yok gerçekten. Bir eğitim kurumunda dört kişinin yaptığı işleri başka bir kurumda tek kişiye yüklemişler zira. Öğretmen unvanı ile girdikleri bu ticarethanelerde birçok alana dahil ediliyorlar. Bir rehber öğretmen kayıtlı olduğundan bahsediyor örneğin, muhasebe tuttuğundan. Oysa sözleşme hazırlanırken nasıl da farklı her şey. İş yükü nasıl da artıyor sonra, nasıl da yok oluyor bir anda tüm sosyal hayatları, akademik hayatları.

Yorgunluktan ne zamandır bir sayfa kitap dahi okumadığını söylüyor bir tanesi. Bir diğeri arkadaşlarıyla, ailesiyle telefonda beş dakika bile konuşmadığından bahsediyor bu bitmek tükenmek bilmeyen yorgunluktan dolayı. İşin içinden çıkarmıyorlar velhasıl. Özel sektör öğretmeni olmaktan başka çıkışları yok. Atamalar hakkında konuşacak mecalleri bile kalmamış zaten.

Son olarak yaklaşan 8 Mart'a geliyor konu. İşten nasıl izin alıp da Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde başka kadınlarla birleşebilecekleri bir eylemde bulunabilecekler? Kimse kesin bir şey diyemiyor. Yine de bir umut kalkıyorlar masadan. O bir umut da olmazsa nasıl devam edebilecekler yoksa? Nasıl umut olabilecekler hiçbir şeyden haberi olmayan çocuklara? Hiçbir şeyden haberi olmamasını istedikleri...

Görsel: Freepik

Erkekler oyunla 'kafa dağıtırken' kafayı yiyen kadınlar!

Günseli UĞUR
İzmir

SON zamanlarda duyduğum boşanma haberleri giderek çoğalıyor, bu izlenimi paylaştığım arkadaşlar da onaylıyorlar bu düşüncemi. Kimi boşanmalar bizi şaşırtıyor, kimine de "Çok bile dayandı" diyoruz. Hep deriz ya "Dört duvarın arkasında neler var bilemeyiz" ama anlatılanların da ortak bazı yönleri var gibi... Çok fazla yönü olan bu konuyu oyun bağımlılıkları ve boşanmalar açısından kafa yordum biraz; yapılan araştırmalar, edinilen istatistikler ve bunlara bağlı yeni uygulamalar da var elbet. Örneğin, Yargıtay tarafından "evlilik birliğinin temelinden sarsılmasına yol açtıkları gerekçesiyle" boşanma kararı verilmesi gerektiği kabul edilen vakalara oyun ya da teknoloji bağımlılığı da eklenmiş durumda.

Komşunun kızı Özlem, 5 yıllık evliydi. 20 yaşında aşık olup, okul hayallerinden vazgeçip evlendi. Eşi oyun bağımlısı olup da kendisine zaman ayırmayınca; ani bir kararla boşandı. İki ay sonra geri döndü. Yeniden evleneceklermiş. Anlaşmışlar, günde bir saatten fazla oyun oynamayacakmış...

Gülhan da hastaneden arkadaşım, 41 yaşında, telefon bağımlısı olan eşinin evin ekonomisine de karışmaması nedeniyle isyanda. "Bizim paramız ayrı, bir evde benim senin olur mu" deyip ayrılmaya kalkmış; üç ay ayrı yaşamışlar. Annesiyle yaşamaktan sıkılmış; geri dönmüş...

"Neden ayrılamıyorum ben" diyor. Her sorunun altından para(sızlık) çıkıyor... "Sevdiğin hiç mi bir şey yok Selim'de" diyorum. "Bunu hiç düşünmedim" diye cevap veriyor. "Oğlumla yalnız yapabilir miyim, baş edebilir miyim? Erkek olsun başımda diyorum ama, dayanamıyorum onun vurdumduymazlığına" derken "Varlığına alışmışım sanki bir boşluğa düşecek gibi oluyorum" deyip boşanma kararında ısrarcı olamıyor.

39 yaşında Songül de benzer durumda. "Kulaklığı da takıyor kulağına tüm dünyadan kopuyor, aşıktık biz, artık onu tanıyorum" diyor. Sürekli oyun oynamasından sonra öfke sorunu da çıkmış ortaya. Ayrı odalarda uyumaya başlamışlar. "Beni seviyor biliyorum, ben de onu seviyorum ama insan su içtiği bardağı olsun kaldırmaz mı?" diyor. Sorun kocasının ev işi yapmaması mı, oyuna ayırdığı zaman mı, görüşmemeleri mi, geçim derdi mi... O bardağı masada bırakmayıp bulaşık makinesine yerleştirse, yemek yaparken her yeri batırmasa her şey düzelecek mi?

Bir de boşanınca annesiyle yaşamak zorunda kalacak kadınlar var ki onlar da "Yağmurdan kaçarken doluya mı kapılırız" hesabı yapıyorlar...

Bir de boşanma sürecinde yaşamaktan korktuğu ekonomik kaygıları var; çekişmeli mi, anlaşmalı mı boşanma... Tehdide maruz kalma, şiddet görme korkusu, çocuk varsa çocuğun velayetini kaybetme korkusu, geçinememe korkusu derken kadınlar için ayrılık süreçleri gerçek beklentilerinden ne de uzak kalıyor...

Görsel: Freepik

Kuyruklu yıldızın kuyruğu yalanlarla arşa uzandı

Fotoğraf: Evrensel

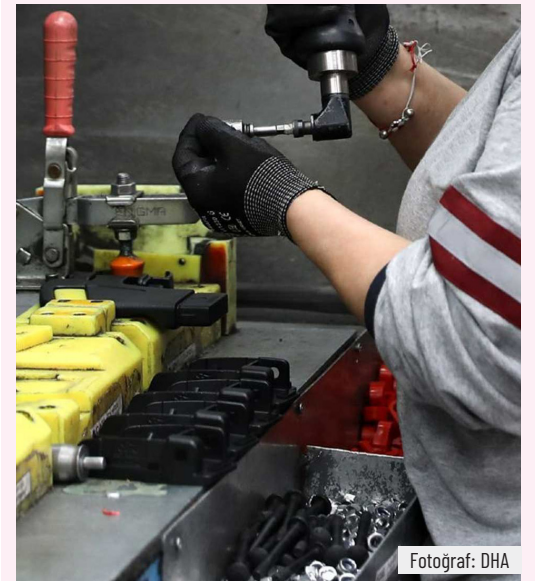
İŞ BAŞVURUSUNDA 'YAŞIM BÜYÜK' EMEKLİLİK İÇİN 'YAŞIM KÜÇÜK'MÜŞ!

ÇOCUKLUĞUMDAN başlayan çalışma yıllarım çok yoğun bir yorgunluk ve aşırı ağrıyan kolum nedeniyle 46 yaşında son buldu. 2 yıldır çalışmayan ve maddi olarak annesine bağımlı yaşayan bir kadıyım. Her zaman ağır sanayide çalıştım. Uzun zamandır iş arıyorum, asgari ücrete razı olmama rağmen, iş bulamıyorum! İşsizlik, çok onur kırıcı. İşsiz kalmanın en vahim sonucu da kişinin moralini bozacak düşünceler üretmeye çok daha fazla zaman bulabilmesi.

Her şeye sinirlenir oldum, sevdiğilerimi en küçük şey yüzünden bile kırar hale geldim. Belli bir yaşta sonra yaşanan bu durum, insanda büyük bir boşluk yaratırken, bir yandan da kendimi hiçbir işe yaramaz, aciz biri gibi hissettiriyor. İşsizlik uzun süreli olduğunda, insanın kendine güvenini bitiren, içine kapanmasına sebep olan, üretkenliğini baltalayan, yeteneklerini törpüleyen, umutlarını, hayallerini küçülten, bir durum çıkıyor ortaya. Dünyanın her yerinde işsizlik var ancak, en eğitilmiş işsizler bizdedir herhalde?

Maddi imkansızlıktan dolayı kuaföre gidemez olduk, birbirimizin saçını kesiyoruz. İş başvurusuna gitmek için otobüs parası dahi bulamıyorum bazen. Uzun zamandır botlarım su geçirmesine rağmen, ayağıma poşet geçirip botları giyiyorum. Önceliğimiz gıda ihtiyaçlarımız elektrik, su ve doğal gaz faturaları oluyor. Tek yapabildiğimiz günü kurtarmak. Bir peçeteyi bile ikiye bölüp kullanıyoruz artık. Yeri geliyor yemek yiyemediğimiz günler oluyor, pazara gidemiyoruz, en azından ekmek bulabiliyoruz. Bunca sağlık sorunumuz arasında iş aramaya da devam ediyorum. Ancak fabrikalara başvurduğumda "Yaşın çok büyük" deyip kapıyı suratıma kapatıyorlar. Emeklilik için de yaşımın genç olduğunu söylüyor devlet. Siz söyleyin o zaman ben ne yapmalıyım?

**İşsiz bir kadın
BURSA**

Fotoğraf: DHA

Adile DOĞAN Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği Başkanı

Eskiden köy yerlerinde bazen kuraklık yaşanırdı. Kuraklığın olmadığı yerlerde ekinler boy verir başakları yeşerirdi. Tarlası çok olan "Ne bereketli yıl oldu" diyerek dua eder, bir sonraki yıl daha bereketli olsun diye daha çok sadaka dağıtırdı. Bazı yıllarda yağmur az yağınca bunun nedenini kuyruklu yıldızın gökyüzünde görülmesine bağlarlardı ve bu kötüye işaretti. Üstelik bu kuraklık tam 7 yıl sürecekti. Peşinden hemen mazot fiyatları artar, tohum paha biçilmez olurdu. Ama bu durum yoksul köylülere, ırgatlara yansırı. Toprağında ırgat çalıştırana pek koymazdı.

Kuraklık en çok kadınları etkiliyor. Tüm yaz tarlada ayakkabısız çalışacakları kadınlar, ayaklarına batan dikenlerle... Çünkü kuraklık zamanydı(!) Kuyruklu yıldız söylencesi normal ve tekrarlanan bir iklim olayına fantastik bir açıklamaydı sadece.

EFENDİLİK DE BİR YERE KADAR...

Bugün yaşadıklarımız tıpkı o günlerde olduğu gibi. Bir avuç azınlık çeşitli kanallarda, "Bollukta beraberdik yoklukta da beraber olacağız aziz Türk milleti" diyor. Çok aziz bir millet olduğumuz kesin. Ama artık biraz efendiliğimizi bozma zamanı geldi geçiyor. Artık akşam eve ekmek götürüp götürmeyeceğimiz belli değil.

"Abla ben yardım için başvurduğum ekmek 3 buçuk olduğundan beri alamıyoruz. Aslında varlık döneminde de aynıydı. Ama bir miktar uygundu ve

bizler zaten en çok ekmeğe yüklenirdik. Şimdi soframızda bizi doyuracak olan ekmeğimiz de yok. Halk ekmek kuyruğunda saatlerce bekleyip alabilirden ne ala yoksa fırındaki bayat ekmeğe bu akşam da talibiz" diyor Yıldız. Hayriye devam ediyor: "Geçen halk ekmek kuyruğunda kavga çıktı, 'Çalışan insanlar halk ekmek almasın' demiş biri. Bunun üzerine çalışanlardan tepki gelmiş 'Biz çok mu zenginiz?' diye." Selda da yakında çalışmayanların, çalışanların evlerini soyacağını söylüyor. Ona göre "Sabretmeliyiz, vardır Allah'ın bir bildiği, sınıyoruz."

İçinde bulunduğu durumu emekçi kadınlar böyle yorumluyor. Siyasi iktidar propagandayı her ne kadar "Varlıkta beraberdik yoklukta da beraber olacağız" üzerine kursa da artık kuyruklu yıldız efsanesi tutmuyor. Fatma'nın söylediklerine bakalım: "Ellelerinde Kuran'la miting yapanlara bir zamanlar inanıyordum. Ta ki 3 çocuğumun babasını bir iş cinayetinde kaybedinceye kadar. Kocam AK Partili bir işverenin yanında çalışırken öldü. Hak aramaya kalkıştığımda kafama silah dayayıp tehdit ettiler. Elime 30 bin lira sıkıştırıp susturmaya çalıştılar ve Allah'ın takdiri olduğunu kabul etmemi istediler. Ben o güne kadar tek adaletin bu partide olduğunu inandım. Yaşanan tüm olumsuzlukları 'Allah'ın takdiri' der geçirdim. İleride nasıl çocuklarıma hesap veremeyeceksem bunlar da bize hesap veremeyecekler."

AYAKTA TUTAN DUAYSA, BEDDUA SONLARINI NİYE GETİRMİYOR?

Bir de 5 çocuklu Fidan var, genç

olmasına rağmen yüzüne keder kırışıklıkları yerleşmiş. Tek başına 6 nüfusa bakmaya çalışıyor. Kocası hem ona hem de çocuklarına akla gelebilecek her türlü işkenceyi yapmış. Uyguladığı şiddet suçunun aldığı ceza 7 ay. O da para cezasına çevrilmiş. Zaten yoksul olan Fidan, sürekli kaçmak zorunda kaldığı için ne elde var ne avuçta. Evi geçindirmek için hurda topluyor, patik çorap örüp satıyor. Akşam pazar yerlerinde çıkma sebze topluyor ama o da eskisi gibi değil, çünkü çok fazla insan var toplayan. Fidan, yardım alabilmek için çeşitli devlet kurumlarına da başvurmuş. Dilekçesini inceleyen memur; "Şükret haline daha beteri var" demiş. Beterin beteri yaşamış bu kadına "Daha da beteri var" demeyi basit bir görev ihmali gibi düşünmemek lazım. Çünkü bu siyasi bir argüman olarak örgütleniyor. "Bu ülkede neden yoksullar beteri beteri yaşıyor?" sorusunun önünü kapatıyorlar böyle. Ama işte artık o soru çokça sorulur durumda. "Biz neden bunu yaşamak zorundayız, biz neden bir şey yapmıyoruz?" Çözemediği tüm sorunlara isyan ederken kadınlar, şunun da fakındalar, "Biz kandırılıyor, susturuluyoruz."

Son noktayı Hatice koyuyor: "Bizi kapı kapı ekmek aramak zorunda bırakanlar diyor ki, sizin dualarınızla ayakta yız. Ben de oy vermiş biri olarak soruyorum, dualarla ayakta olanın sonu neden bedduayla gelmiyor? Demek ki neymiş Sayın Saray, seni ayakta tutan aldığın 100 binlik maaşın ve arkandaki devasa patronlar."

O çocuk ellerde oyuncak olmalı, gelin kınası değil

Berrin KILIÇ
Adana

“Keşke her hayalimiz gerçekleşseydi hocam, şimdi bu durumlarda olmazdık.”
“Gelemiyorum hocam.”

“Hem devamsızlıktan kaldım. Çalışıyorum. Aileme bakmak zorundayım...”

“Elimden gelen bir şey yok hocam. Ben de çalışmazsam kim bakacak onlara?”

“Hepinizi özledim.”

“Şimdi işten dönüyorum, birazdan sizleri görmeye gelirim.”

“İnşallah.”

Bu cümleler, sabahın 9’unda yazılmış mesajlardan. Yüksel’e ait. Hani daha önce anlattığım öğrencim Yüksel. Hani şu güneş yanığı esmer yüzündeki o kapkara gözleriyle utanarak bana bakan; yara bere içindeki ellerini ve siyahlaşmış tırnaklarını gizlemeye çalışan Yüksel. “Ben çalışmazsam aileme kim bakacak?” diyen Yüksel.

Yaklaşık 2 aydır okula gelmiyor Yüksel. Karnesini bile almaya gelmedi. Bugün, bu mesajı yazdıktan birkaç saat sonra okuldaydı. Ben bahçedeyken geldi, sessizce yanıma oturdu. Yüzüne baktım, gözlerinin içine. Hiçbir şey diyemedim. Demeye utandım. Bir şey sormadım. Sormaya utandım. Sorularımız gibi cevaplarımızı da içimize attık sarıldık. Nasıl anlatmalı? Üzerinden saatler geçmesine rağmen Yüksel’in bana sınıksı sarılışını; kollarının, ellerinin baskısını hâlâ hissedebiliyorum. İlk defa kendimi bu kadar çaresiz hissettim. Bu çocuğu bu duruma mecbur bırakan şartlara öfkeliydim, öfkemden ağladım. 3 yıl önce pansiyona adım attığından beri özel bir bağ kurduğum bir öğrencimdi. Sevgimden ağladım. Ama en çok da çaresiz kalışıma ağladım.

4 kardeşler. Yüksel, ortanca çocuk. İşe gidebilecek, eve ekmeğe getirebilecek tek kişi. “Tek bildiğim iş, bahçeye ve tarlaya gitmek hocam” diyor.

“Küçüklüğümünden beri hep bahçeye giderim ben. Çoğu zaman, akşamdan gideriz, sabah döneriz işten. Bugün de öyle oldu, hocam. Dönerken yolda sizin paylaşımınızı gördüm, size yazmak istedim.”

Paylaşım dediği, Sıla Şentürk’le ilgiliydi. “16 yaşındaki bir çocuk nişanlanmaz, 16 yaşındaki bir çocuk okula gider, hayal kurar, dans eder, şarkı söyler” dediğimiz mesaj. Kendini görmüş o mesajda besbelli. Hayalleri yarım kalan, aslında hayal bile kuramayan, dans nedir bilmeyen bir çocuk Yüksel. Bu durumda olan sadece Yüksel değil ki bu ülkede. Çocuk yaşında okulundan alınıp işe verilenler, zorla evlendirilenler o kadar çok ki. Çocuklar ağlıyor bu memlekette, çocuklar ölüyor. Hayalleri, sevinçleri, hayatları alınıyor ellerinden. Geriye, ortalıkta hayalet gibi dolaşan çocuklar kalıyor.

Şimdi, kendi kendime söylenip duruyorum. Çocuk gitti okuldan. Elimizden uçtu. Bense çaresizce arkasından bakıyorum. Aklımda hep şu soru: Nasıl yapmalı?

BUNCA EŞİTSİZLİKTE KALDIRILAN SINAV BARAJI KİME YARAYACAK?

Öğrencilerimin çoğu, hafta sonlarında ve yaz tatillerinde çalışırlar. Pazartesi genelde ya uykusuz ya da yorgun olurlar. Onları her fırsatta başlarını, katlayıp yastık yaptıkları montlarına koyarken buluruz. Derse başlamadan önce sohbet ederiz. Hangi şartlarda çalıştıklarını, ne ücret aldıklarını biliriz. Gelecekle ilgili ne düşündüklerini sordüğümüzde, çoğunun bir cevabı yoktur. Aslında durumlarının bilincindedir. Eşit, nitelikli bir eğitim alamadıklarının ve bu şekilde üniversiteyi kazanmak gibi şanslarının olmadığına öfkelerini ve üzüntüsünü yaşıyorlar. Gençler, ülkenin kendileri için olumlu bir gelecek hazırlamadığının çok farkında. Son günlerdeki konuşmalarımız, üniversite sınavındaki barajın kaldırılmasıyla ilgili. 9. sınıflar, olayın tam anlamamışlar. İçlerinde sevinenler çok. Ancak, üst sınıflarda durum farklı. Barajın kalk-

masının bir şeyi değiştirmeyeceğini, sınavın içeriğinin aynı olduğunu biliyorlar. Yazılı ve görsel medyada müjde olarak duyurulan olay, tamamen umut sömürsünden başka bir şey değildir. Üniversiteye yerleşme sürecinin uzun, zor ve paralı olduğu gerçeği önümüzde duruyor. Başarısızlığı örtbas etmek için barajı tamamen kaldırdılar. Sadece tabela değiştirerek Anadolu lisesi olunamadığı yıllar içinde nasıl ki anlaşıldı, bu durumun da sonunun hüsrana olacağı anlaşılabilecektir. Her şeyden önce unutulmamalıdır ki, ortada bir sınav varsa o sınavın getireceği bir eleme sistemi de olacaktır. Adı baraj olsun ya da olmasın, sınav sisteminin doğal sonucudur bu. Böyle bir ortamda veliler, yine etütlere ve özel derslere para akıtacaklardır.

Bu şartlarda, herhangi bir liseye devam eden yoksul çocukların hiçbir şansı yine olmayacak; söz konusu değişiklik, ekonomik seviyesi yüksek ailelerin çocuklarına fırsat tanıyacaktır. Yüksel ve Yüksel gibi eğitim hakkı ellerinden alınmış çocukların önlerindeki barajları ne yapacaklar? Görünen o ki, yine hiçbir şey. Önümüzde dağ gibi duran bu sorunları çözmek için, önce taleplerimizi ortaya koymalıyız değil mi? Güvenli bir ev ve güvenli bir toplumda gelecek kaygısı taşımadan yaşamalılar her şeyden önce. Eğitimin her aşamasına yayılmış, başarının tek göstergesi sayılan sınavlar kaldırılmalı. Bu çocuklar; parasız, nitelikli ve kesintisiz bir temel eğitim almalı. O minik elleri kalem tutmalı, bahçe makası değil. O küçük parmaklar kitap sayfaları çevirmeli tornavida değil. Tek dertleri kağıttan uçaklarını uçuramamak olmalı mesela. O çocuk ellerde oyuncak olmalı, gelin kınası değil.

Bu olumsuzlukları değiştirecek olan güç de bizde, çare de bizde. Yeter ki gücümüze ve haklılığımıza inanalım. Karartılmak istenen hepimizin geleceği, izin vermeyelim. Aydınlik yarınlara için sesimizi, gücümüzü birleştirmekten başka bir çözümlümüz var mı? Çocuklarımız için çocuklar gibi haykıralım haydi: Biz bu hayatı böyle yaşamak istemiyoruz, diye.

'İki sağlık çalışanıyız iki çocuğun ihtiyaçlarına yetemiyoruz'

Nursel OKTAY
Ankara

8 Mart'ı vesile edip Sema ile geçim derdi üzerine sohbet etme imkanı bulduk. Faturalar, çocukların ihtiyaçları, mutfak, kira derken bir dokunduk bin ah işittik. Sema her şeye gelen zamlar karşısında neye yeteceğini şaşırılmış durumda olduğunu söylüyor. Eve gelen misafiri ağırlamak için bile iki kere düşünür olduğunu anlatıyor.

'BORCU BORÇLA KAPATIYORUZ'

En büyük artışın faturalarda olduğunu anlatıyor Sema: "Faturaların toplamı 1000 lirayı geçiyor. İki küçük çocukla mecburen doğal gazı sürekli yakıyorum ama bu kadar gelmemeliydi, hele elektrik faturası uzun uzun bakakaldım." Hafta sonunu çocuklara ayırmak için hafta içi 7-17 arası çalıştığını, eşinin de çalıştığını ama hiçbir şeye yetemediklerini söylüyor Sema: "Borcu borçla kapatıyoruz. Kızım 10 yaşında, giderek artan kötü alışkanlık ve yanlış arkadaşlık korkusu yüzünden, kızımın da hoşuna gittiği için jimnastik kursuna yazdırdım. Bu lüks mü? Bir çocuğun sevdiği başarılı olduğu bir şeyi boş vakitlerinde yapması lüks mü? Olmaması lazım."

Sema üniversite mezunu ama tahsilinden başka bir alanda çalışıyor. Çocukların ihtiyaçlarına yetişemediklerini şöyle anlatıyor: "Şimdi hasta karılıyorum. Ben yokluk içinde okudum sanırken şimdi ikisi de sağlık çalışanı iki kişi çocuklarımızın ikisine de aynı anda bir mont-ayakkabı alamıyoruz. Bir ay birine diğer ay diğerine. Kıyafet hariç çocuklarıma ayırmam gereken aylık harcama 3 bin 500 lira. Ben bu çocuğun geleceği için kenara nasıl para koyayım. Annemden kalma fiş biriktirme huyum var. Her ay karşılaştırırdım. Şimdi baktıkça şaşırıyorum küçük çocuğuma ucuz

ZOR OLSUN AMA HEP BERABER OLSUN

PEKİ, ne yapabiliriz diye konuştuğumuzda sözleri şöyle: "Bak mesela bu Migros işçileri hakkını aradı, dayandı, mücadele etti, kazandı şimdi gülüyorlar. Demek ki hepimizin böyle yapması lazım. Zaten her gün zor geçiyoruz. Biraz daha zor olsun sonu böyle olacaksa, ama hep beraber olsun. Telefonla, bilgisayarla aram hiç iyi olmadı, hep gazete okurum, artık haberlere bakmak can sıkıktan başka bir şey yapmıyor." Kadınların hayatın her alanında her zorluğuyla yaşamaya devam ettiğini söyleyen Sema'nın sözleri şöyle: "Bak eşim de buradayken söyleyeyim 8 Mart, 25 Kasım, Sevgililer Günü dışında da kadınlar hatırlansın."

bebek bezi ararken internetten alışverişi öğrendim ama onun da farkı kalmadı. Bir aydan diğer aya fiyatlar arasında uçurum oluyor. Bebek, çocuk ihtiyacını da toplu alamıyorsun sonuçta, dünyanın parası."

MİSAFİRLİK AYIP OLDU

Ocak ayı itibarıyla ücretlere yapılan artışın yetip yetmediğini konuşuyoruz. Evin masraflarına bile yetmemiş verilen zam: "Maaşlara yapılan zam yüzde 50, evin masrafına gelen zam yüzde 100'den fazla. Ben sosyal biriyimdir konuşmayı, arkadaşlarımla oturmayı severim. Ama şimdi misafirlik ayıp oldu. Gelenin önüne bir şeyler koymak bile büyük masraf. En ucuz, en kolay kısır için bile bir maydanoz almak zor hale geldi."

SAVAŞ BİZE YENİ YÜKLER GETİRECEK

Sema, ekonomik zorlukların üzerine şimdi de savaşın emekçilere yeni yükler getireceğini söylüyor: "Tüm dünyada bir kriz bir ekonomik zorluk var şimdi de bu savaş söylemleri var. Ama nasılsa büyüğünden küçüğüne her olay bizi etkiliyor, bize zam olarak yansıyor. Artan şiddet ve yaşam zorluğu yüzünden çocuklarımızın geleceğini göremiyorum bu bilinmezlik en çok canımı sıkan şey. Çocukluktan beri öğrendiğim kendime sürekli söylediğim tek bir şey var muhtaç olmamak. İki sağlık işçisi aynı evde iki çocukla bu sözümlü zorlar noktaya geldiysek ne diyeceğimi bilmiyorum. Ev, araba değil insanca yaşamak istiyorum ama her geçen gün zorlaşıyor o da. Ankara'nın ortasında bu yılda eski günleri yaşıyoruz, sosyal çevrem sayesinde markete, bakkala veresiye yazdırabiliyorum. Bu sayede borç harç yaşıyoruz. Tek maaşla yaşayanları düşünmek bile çok zor."

Elde hesap makinesiyle market alışverişi

Ayşe AKAY
Kayseri

ARTAN hayat pahalılığı karşısında yaşadıkları zorlukları ev kadını Sultan ve işçi Şerife Ekmek ve Gül'e değerlendiriyor.

Sultan, evli, üç çocuk annesi, ev kadını. Evin yükü Sultan'ın omuzlarında... Sultan'ın eşi fabrikada işçi. Sultan, özü sözü bir bir kadın... Gördüğü haksızlıklara karşı sözünü esirgemeyen, hemen orada tepkisini gösteren bir yapısı var. Sultan, artan hayat pahalılığında ev ekonomisine katkı sunmak üzere geçmiş süreçlerde ücret karşılığında mantı yapmış, yaprak sarmış, börek yapmış. "Şimdi onu da yapamıyoruz." Şöyle açıklıyor: "Her şey pahalılaştı. Unun kilosu 15 lira oldu. Kıymanın kilosu 80 lira. Kimse başkasına mantı yaptırmak istemiyor. Yaptırma bile az bir ücrete yaptırmak istiyor. Ortada bir emek var. Emek bu kadar değersiz olmamalı."

EK İŞ GELİR GETİRMİYOR

Komşuları da Sultan gibi ek işler yapıyor: "Komşularımdan örgü işleri yapanlar vardı. İpini alıyor ne istenirse evde onu yapıyor ve ücretini alıyordu. Şimdi ip de pahalı; kimse işin içinden çıkamıyor. İpi alıyorsun 10-15 liraya, dışarda onun yapılmış halini daha ucuza satıyorlar. Masrafı bile çıkıyor. Haliyle yapılan işin ücreti de ucuza mal edilmek isteniyor. Kimse de işi yapmak istemiyor"

'EKMEK KUYRUKLARINDA KADINLAR OLUYOR'

"Bir komşum anlattı, ekmeğe gelen zamdan ötürü çocuğuna tost bile yapamıyormuş. Okula gönderirken çocuklara ne bulurlarsa onu veriyorlar. Düzenli bir şey yok. En çok yumurta tüketiliyordu. O

da şimdi çok pahalandığı için onu da yapamıyoruz. Mesela mahallemizde Kent Ekmek var. Daha ucuza ekmeği satılıyor. Uzun kuyruklar oluşuyor. Ben de kuyruğa giriyorum. Genelde kuyruklarda kadınlar oluyor. Hiçbir şeye güç yetmiyor ki her şeyin ucuzunu arar oluyoruz."

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne az bir zaman kala kadınlarla yaptığı sohbetinden bahsediyor: "Kadınların isteği 'Erkekler artık bizi rahat bıraksın' oluyor. Konuşması, giyinişi, çalışması, çalışmaması daha birçok şey erkekler tarafından sorun teşkil ediyor. 'Kadınlar beraber olsun dünyayı fethederler' diyorum. Korku var. Korkunun giderilmesi gerek. 8 Mart'ta yapılacak etkinliklere kadınların katılmasını isterim. Kadınların bir arada olmasını, güçlü olmasını isterim" diyerek bitiriyor sözlerini.

'İKİ ÇOCUĞUN ÖĞLE YEMEĞİ MASRAFI 1200 TL'

Şerife ise iki çocuk annesi. Eşi de kendi gibi işçilik yapıyor. Şerife, asgari ücrete çalışıyor. Evlerinde iki kişi çalışıyor olsa bile geçimin çok zor olduğunu anlatıyor: "Asgari ücrete verilen zammın güzel olduğunu savunanlar oluyor. Ama ben asla ve asla yeterli olmadığını düşünüyorum. Eşim asgari ücret alıyor, ben de asgari ücret alıyorum yine yetiştiremiyoruz. En kötü kira bin lira olmuş. Faturaları da düşündüğümüzde elektrik, doğal gaz, su, kirayı da eklersek 2 bin lira tutuyor. İki çocuk okuyor. Cep harçlığı, okul masrafları derken cepte maaştan hiçbir şey kalmıyor. Dürüm olmuş 15-20 lira. İki çocuğun öğle yemeği masrafı aylık 1200 lira. Her şeyden kısmak zorunda bırakılıyor. Markette elimde hesap makinesi ile geziyorum. Cebimdeki paraya bakmadan hiçbir şeyin yanına yaklaşmıyorum. Hiçbir yere gidip eğlenmek, dinlenmek, hiçbir sosyal aktivite yapmak bizim hakkımız değilmiş gibi.

Halinize şükredin diyenlere de yanıt veriyor Şerife: "Şükretmemiz gerektiğini söyleyenler var çevremde. Ben sadece rabbimin bana verdiği sağlık için şükrederim. Çalışıp para kazanıyorum. İyi kötü bir şekilde aileme katkıda bulunuyorum. Başka hiçbir şeye şükretmiyorum. Kaşıkla verip, kepçeyle alıyorlar. Böyle olmaz, olmamalı. Bu şekilde ülke nereye kadar gider hiç bilmiyorum. Umarım güzel günler bizim olur. Kadınlar birlikte güçlü diyorum."

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fatma KOÇ
Adana

Bir süredir Ayşe ile görüşemiyoruz. Yeni bir işe girdi, çalışma saatleri uzun, sadece pazar günü izinli. Onda da ev işleri, çocuklar derken birbirimize vakit ayıramadık. Bu duruma sevinmeli miyim, üzülmeli miyim bilemiyorum. Ama yine de Ayşe ile yaptığımız sohbetlerin boşluğunu da hissetmiyorum değilim. :)

Derken hasretimiz pek uzun sürmedi, çalan telefonda arayan kişi Ayşe'ydi. "Fatoş ben bu işten çıkıyorum, artık yeter, ama gelip sana akıl danışacağım. (Benim aklım kendime yetmiyor Ayşeee!) Evde misin? Çay koy, yanına kurabiye alıp geliyorum." (Ayşe'yle kilo sorunumuzun kaynağı bu çay sohbetleri olabilir mi acaba?)

Kurabiye eşliğinde çaylarımızı alıp oturuyoruz. "Kızzzz ben Masumlar Apartmanına transfer olmuşum haberim yok, bacım bunlarla çalışılmaz, bunlar temizlik hastası, hiç normal değiller, bir ayda ellerim nasır oldu" deyip ellerini açıyor. Gerçekten ellerinin içi, üstü yara bere içinde.

— Ne oldu? Sakin sakin baştan anlat.

— Bacım ilk defa asgari ücretle işe gireceğim için çok mutluydum, görüşmeye gittim, evin rutin temizliğini ve yemeğini yapmam istendi, çalışma saatleri uzundu, ama olsun asgari ücret vereceklerdi, hayat çok pahalandı, çocukların isteklerine yetişemiyordum. Bir iki saat uzun çalışırım diye düşündüm. Görüşmeye gittim, kadın konuşuyor, ben etrafa göz ucuyla bakıyorum, içimden diyorum ki bu ev tertemiz, benden nasıl temizlik istiyorlar. Neyse maas ve çalışma saatlerinde anlaştık, kadın yarın gel başla dedi. Sabah erkenden gittim, kadın kapıyı açıp geri gitti uyumaya, kahvaltayı hazırladım, oturdular kahvaltayı yapıyorlar, ama benimle hiç konuşmuyorlar, ben yokmuşum gibi davrandı-

Ayşe

Masumlar

Apartmanında!

lar. Çocuklar okula, adam işe gitti, kadın banyoya girdi. Kızzzz saat 10'da girdi banyoya 12'de çıktı, çıktı ki her yeri kıpkırmızı kendini keseleye keseleye derisini yüz-müş. Meğer her gün sabah öyle banyo yapıyormuş.

— Ayşecim tabii ki bu şekilde yıkanması normal değil ama neticede kadını ilgilendiren bir durum bu, sana ne?

— Yaaa tamam be, zaten bana ne! Ama duşakabinleri cam, duştan sonra banyo temizlenecek her gün ve o camda bir tek su damlası olmayacaktı. Camların aralarına elimi sokmaktan her gün ellerim kanıyordu. Bir bardak su içtim, benim su içtiğim bardağı ayırdılar, ne bulaşık makinesine, ne de bulaşık sepetine koydular. O bardak öyle bir kenarda kaldı, öyle olunca yemek yemeye çekindim. Sabahtan akşama kadar aç çalıştım, yemek yaptım, yemedim, onlar da ye demediler zaten.

Anam biz çamaşır makinesine ne bulursak doldurup yıkıyoruz. 3 gömlek koyup yıkıyorum, 3 pantolon koyup yıkıyorum, 1 makinelik çamaşır 5 makine oluyor. Kıyafetler katlanarak makineye koyulacak, sererken 5 kere çırılacak, üzerinde toz kıl kalmayacak, balkonda çamaşır sererken resmen Anadolu ateşi gibi zıplayıp duruyorum. Oturma odasında toz alıyorum, televizyonun toz alma bezi başka, masanın toz bezi başka,

buzdolabı silme bezi başka, üstelik o bezler de ayrı ayrı tek tek yıkıyor.

— Ayyyyy Ayşe içim şişti tamam anlatma! Haklısın bu kadar detay insanı yorar.

— Yok Fatoş. Her dediklerini yaptım, hatta söyledikleri saatten bile geç çıktım, çünkü işleri yetiştiremiyordum ama onlar ne yaptı, 3 bin lira verdiler. Biz asgari ücrete anlaşmıştık dedim. Efendim kocası demiş ki bir iki ay deneyelim ondan sonra asgari ücret verelim...

Ya bu zenginler neden çalışanların parasını sürekli az veriyor anlamıyorum ki. Küçük oğlu bir bilgisayar oyunu aldı tam 40.000 (40 bin) lira ödediler. Büyük oğlu canı sıkın diye İstanbul'a iki günlüğüne gitti, iki günlüğüne 20 bin lira harçlık verdiler. Bir aydır eşşek gibi çalışıyorum benim paramı kestiler. Bu çalışanların hakkı neden verilmiyor?

Bu zenginler bizden kestikleri parayla mı zengin oluyorlar, ben gerçekten anlamıyorum. Ama Allah senden razı olsun, sen olmasaydın ben böyle çalışmaya devam ederdim. Şimdi diyorum ki ben ucuz çalışmam hakkım olanı alırım, vermezlerse de çıkarım işten ve işten ayrıldım sana geldim.

"İyi yapmışsın Ayşe'cim, her zaman söylediğim gibi hakkın olanı alacaksın. Kimse bize ekmek vermiyor biz emeğimizin karşılığını alıyoruz. Kimseye minnet duymamıza emeğimizi ucuz vermemize gerek yok" diyorum. Ayşe biraz rahatlıyor. "Heeeee bacım ben de senin dediklerini yapıyorum, amannnn boşver dur sana bir şey anlatayım da gülelim biraz" diyor.

YANAN LAMBALAR, ÖLEN KUŞ, SÜRPRİZ SON

Başlıyor anlatmaya. "O gün gece uykum kaçtı uyandım, mutfağa gidip bir su içeyim dedim. Su içerken pencereden dışarı baktım ki saat gecenin 2'si 3'ü olmuş milletin lambaları açık, hem de yatak odalarının lambası açık. (Ahahaaaa Ayşeee sen milletin yatak odasının hangisi olduğunu nereden biliyorsun) Hemen suyum içtim yatak odasına gittim, Ahmet'i dürtüm şişt lan kalk hadi dedim. (Ayşe uyuyan adamdan ne istiyorsun?)

Ahmet de yarı uykulu uyandı. 'Ne, ne oluyor?' dedi. Ben de 'Kalk, herkesin yatak odasının lambası yanıyor, benim neyim eksik?' dedim. Ahmet de 'Uykum var Ayşe' deyince 'Git yüzünü yıka gel' dedim, zorla uyandırdım. (Ayşeee tamam anlatma aman bir şeyden de eksik kal) Ahmet gitti geldi, 'Ayşeee kuş ölmüş' dedi. Yataktan bir fırladım 'Neee hangi kuş?' diye sordum. Ahmet de 'Ayşe bizim kaç tane kuşumuz var?' diye sordu salak salak. Ben de ona imalı imalı bakınca anladı 'Kızım manyak mısın beeee? Maviş ölmüş' dedi.

Maviş bizim muhabbet kuşumuz, zaten hastaydı. Neyse Ahmet de Maviş'in ölmesini bahane etti uyudu. Fatoş bak hele şimdi sen bunu da dergiye yazarsın da bu dergiyi erkekler okumuyor değil mi?"

Bilmiyorum Ayşe biz onlardan gizlemiyoruz isteyen okuyabilir. Ben de okuyorlar.

"Fatoş sana bir şey soracağım", (Nasıl olsa soracaksın da bari cevaplamayacağım bir şey olmasın Ayşe) Erkekler dergiyi neden okuyor?

Gelecek sayı: Erkekler dergiyi neden okuyor?

Kadınlar hakları için, eşitlik için, barış için sokakta!

Sınırların ötesinde bu ay, pek çok şey oluyor. Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle Ukrayna bir kriz bölgesine döndü ve emperyalist devletler arasındaki rekabetin en açık ve halklar için en şiddetli bir biçimi bugün Ukrayna'da yaşanıyor. Dünya halkları ise geçmiş savaş deneyimlerinin, paylaşım çıkarlarının kendilerine nasıl bir gelecek getireceğini biliyor ve savaşa karşı her yerde ses çıkıyor. Sadece savaşa karşı değil, bugün kadınlar, patronların pandemiye fırsata çevirmesiyle ağırlaşan çalışma koşullarına, düşük ücretlere, cinsiyet eşitliğinin üzerinden buldozerle geçen hükümetlere karşı da eylemler...

LİTVANYA:

'BU SAVAŞI İSTEMİYORUZ'

LİTVANYA'nın başkentindeki Rus Büyükelçiliği'nde birkaç bin kadın Rusya'nın Ukrayna'yı işgalini protesto ederek Rus kadınlarını ayağa kalkıp Ukrayna'daki savaşı durdurmaya çağırıyor.

"Bugün Rus askerlerinin annelerine mesaj gönderiyoruz. Bu savaşı durdurabilirsiniz... Sokaklara çıkıp 'çocuklarımızın ölmesini istemiyoruz, bu savaşı istemiyoruz' deyin" dedi yürüyüş organizatörü Daiva Zeimyte.

HALKLAR BARIŞ İSTİYOR

RUSYA'nın Ukrayna'yı işgal hareketi dünyanın birçok ülkesinde protesto ediliyor. Rusya'da da on binlerce savaşa karşı Putin yönetiminin ağır baskısına rağmen ellerinde Rusça "Savaşa hayır" dövizleriyle sokaklara çıkarak Ukrayna'dan askerlerin çekilmesini istedi.

ABD, Kanada, Lübnan, İspanya, Almanya, İngiltere, Yunanistan ve daha pek çok ülkede halklar savaşa karşı sokaklara döküldü.

Fotoğraf:Andriy Yatsokiv/Flickr

ALMANYA:

KADIN İŞÇİLER GREVE ÇIKIYOR!

ALMANYA'da sosyal ve eğitim hizmet iş kolunda TİS görüşmeleri işverenlerin, daha ilk görüşmede Ver.di sendikasının ana taleplerini "gerçekleştirilmesi zor" diyerek reddetmesi, çalışanlarda öfkeye yol açtı. Ver.di ülke genelinde kreşler, sosyal hizmetler ve engellilere yönelik yardım kuruluşlarında çalışan tüm çalışanlarını 8 Mart'ta resmen greve çağırıyor.

Ver.di, Sendikası 8 Mart'ta çoğunluğu kadın olan sosyal ve eğitim hizmetlerinde çalışanların greve çıkacağını duyurduğu ve Almanya'daki herkese 8 Mart'taki grevi destekleme çağrısında şu ifadeleri kullandı: "8 Mart 2022 bizim için özel bir gün. Bu yıl, Dünya Kadınlar Günü'nde eylemlerimizin merkezinde olan sosyal ve eğitim hizmetlerine verilen değeri artırma konusuna

odaklanacağız. Dünya Kadınlar Günü'nün kökleri, kadınların sendikal mücadeleleri ve kadın grevleri geleneğinde yatmaktadır. Bununla bağ kuruyoruz."

"Mesele Ekmek ve Güldür" denilen açıklamada, kadınların 100 yıl önce olduğu gibi bugün de daha fazla saygı, daha fazla eşitlik ve eşit ücret için mücadele ettikleri belirtilirken, "Çalışanların çoğunlukla kadınların olduğu mesleklere, çoğunlukla erkeklerin çalıştığı mesleklere göre hâlâ daha az saygınlık gösteriliyor ve daha kötü ücret şartları hâkim. Sosyal ve eğitim hizmetleri için bu özellikle geçerlidir" denildi.

Sosyal ve eğitim hizmetlerinde çalışanların neredeyse tamamının kadın olduğu bildirilen çağrıda, çalışma ve ücret koşullarının iyileştirilmesi, kalifiye eleman eksikliğini aşmak için etkili önlemleri alınması gibi konuların on yıllardır ertelendiği bildiriliyor: "Şimdiye kadar eksik olanı hep birlikte talep etme zamanıdır. Bu bir kadın grevi olacak!"

NİJERYA:

EŞİTLİĞİ REDDEDEN PARLAMENTOYA KARŞI KADINLAR AYAKTA!

NİJERYALI kadınlar, milletvekillerinin cinsiyet eşitliğini amaçlayan 5 yasa tasarısını reddetmesini Ulusal Meclis önünde protesto ettiler.

Yüzlerce kadın milletvekillerinden toplumsal cinsiyet yasalarını tekrar gözden geçirmelerini istedikleri ve milletvekillerini yasaya karşı oy vererek kadınların yönetime dahil olma ve temsil edilme fırsatını reddetmekle suçladılar.

Yasa tasarılarından biri, atanmaya dayalı siyasi pozisyonların yüzde 35'ini kadınlara tahsis etmeyi amaçlıyordu. Başka bir

mevzuat, Ulusal ve Eyalet Meclislerinde kadınlar için özel sandalyeler yaratmanın önünü açıyordu.

Protestocular, yasa tasarılarının reddinin kadınların yıllarca süren çabalarını geriye ittiğini söyledi.

Kadınlar, Nijerya'daki tüm ülke nüfusunun neredeyse yarısını oluşturuyor, ancak Nijerya'nın siyasi alanında büyük ölçüde yetersiz temsil ediliyor. Şu anda Nijerya'nın iki meclisli yasama meclisinde görev yapan 469 yasa koyucunun yalnızca 19'u kadın.

GUATEMALA:

SAVAŞ SIRASINDA KADINLARA TECAVÜZ EDENLER 30 YIL SONRA CEZALANDIRILDI

GUATEMALA'da onlarca yıldır süren silahlı çatışmadan kurtulanlar, Guatemala mahkemesinin beş eski paramiliter devriye görevlisini savaş sırasında yerli kadınlara tecavüz ve cinsel tacizde bulunmaktan suçlu bulan kararını memnuniyetle karşıladı.

Yargıçlar Yassmin Barrios ve Gelvi Sical Pazar-

tesi günü, Guatemala ordusunun 1960'tan 1996'ya kadar 36 yıllık çatışma sırasında 36 Yerli Maya Achi kadınının ev içi köleliğe, cinsel şiddete ve tecavüze maruz kaldığına hükmetti. Mahkeme, sözde "Sivil Öz Savunma Devriyeleri" adlı paramiliter grubun beş eski üyesini 1980'lerin başında işlenen suçlardan 30 yıl hapis cezasına çarptırdı.

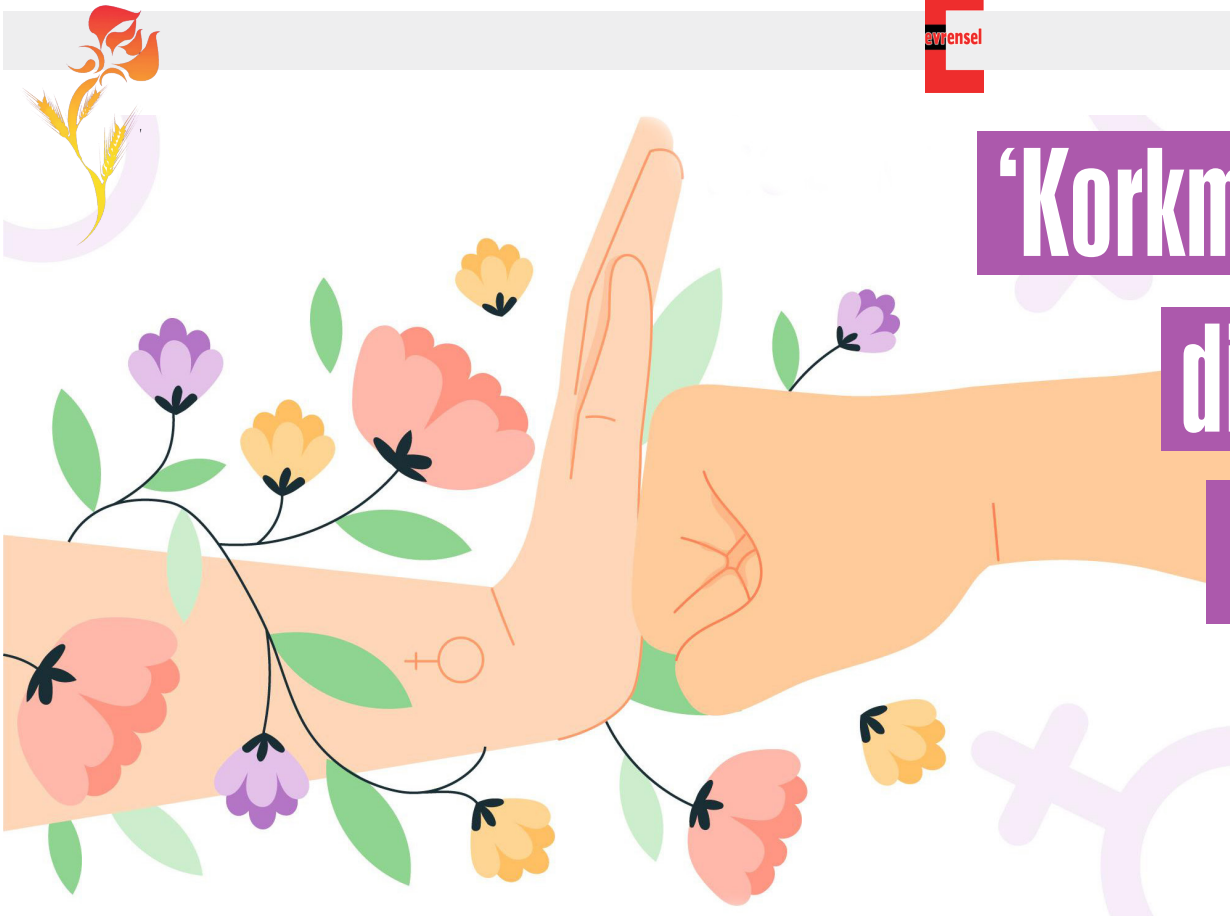
HAITİ:

GÜNDE 5 DOLAR YAŞAMAK İÇİN YETMEZ!

HAİTİ'de fabrika işçileri daha yüksek ücret talep etmek için greve gitti. Tekstil ve diğer mallar üreten fabrikalarda çalışan işçiler, dokuz saatlik çalışma için günde 500 Guatemala Quetzalı (5 \$) kazandıklarını ve günde en az 1.500 Guatemala Quetzalı (15 \$)

almayı talep ettiklerini söyledi.

Maaşlarında üç yıldır artış olmayan işçiler, yalnızca ulaşım için günde 200 Guatemala Quetzalı (2 \$) harcadıklarını ve maaşlarının temel ihtiyaçları karşılamadığını ifade ediyorlar.

'Korkma biz arkadayız'

diyemeyen devlete

nasıl güveneyim?

Ben... 14 yaşında amcamın zoruyla oğullarından biriyle evlendirildim. Küçük çocukken amcam saçım açık mahallede arkadaşlarımla bile oynamama izin vermezdi; "Sen bizim gelinimiz olacaksın; iş öğrenmen, namusunu koruman lazım" derdi. Yaşıtlarım saklambaç, evcilik, doktorculuk oynarken ben evde "Bu artık kocan" dedikleri adamdan saklanmaya; on altımda kucağımda ilk çocuğumla evi geçindirmeye başladım.

İlk dayağı evlendirildiğim günün gecesi "Neden kız kardeşin bizimle pastaneye geldi" bahanesiyle yedim. 55 yaşında evden kaçana kadar ardı arkası kesilmedi. Balkonda saçlarımdan sürüklendi. Defalarca evden kaçıp kız kardeşime geldim. Ağzım burnum kan içinde taksiye binmeye çalışırken, taksiciler beni korkudan araçlarına almadı. Gecenin 4'ünde kardeşimin evine yürüdüğüm zamanlar oldu. 18 yaşında bir yeğenim var. Kız kardeşime gittiğimde en çok ona zarar vermesinden korktum çünkü benim çocuklarımdan birine -kızım 30 yaşında ve engelli- davranışımı biliyorum. Kendi kızını sokağa atmaya çalışan, insanlara başlık parası kılıfıyla satmaya çalışan, sürekli döven o adam yeğenime neler yapmazdı!

ÜSTÜME KUMA GETİRDİ

Sözde evliliğimizin 2. ayında bir kadını eve getirip "Bu senin kuman artık" diye benimle tanıştırdı. Ciddiye almadım, içkili kafayla yaptığı bir hatadır dedim. Küçüklük cahilliği işte! O kadınla ilişkisi seneler sürdü. Göğsüne kadının isminin dövmesini yaptırdı. Hiç unutmuyorum bir gün babamlara gitmişim. Ondan izin almadan gittiğim için kadınla beraber oraya geldi. Kardeşlerimin, tüm ailemin önünde "Sen kadın mısın? Kadın olsan sözümünden çıkmazdın. Bak X'e hep dizimin dibinde ne desem dinliyor. Senin eşekten farkın yok" demişti. Evet ben bir kadın değilim. Ben 14 yaşında okulda olması gerekirken onun hizmetçiliğini yapan bir kız çocuğuydum. Babam bu olaylardan sonra beni götürmek için evime geldi. Gidemedim, korktum. Beni ailemle tehdit edip duruyordu tıpkı şimdi yaptığı gibi. Onlara zarar vermemesi için sustum. Babama beni o yaşta evlendirdiği için kızgınlığım da vardı orası ayrı.

ÖLÜME 2 SANTİM

İçki içerken ona eşlik etmediğim için beni yerlerde sürüklemiş, boğazımı kesmişti. Komşularım hastaneye götürdü. Bıçağın şah damarımına gelmesine 2 cm kalmış.

Ölebilirdim.

Çocuklarımdan biri engelli ve devletin ona bağladığı bir maaş vardı. Babası sürekli onu döverek elinden alırdı parayı. Gidip bu durumu, hatta maaşının kesilmesini ve koruma talep ettiğini bildirdi kızım. Hiçbir dönüş alamadı. Kızım babasının şiddetinden korktuğu için defalarca kaçtı. Kız kardeşimde kaldı, evlendi, abisine gitti ama sonunda dönmek zorunda kaldı. Döndüğünde de babası her şeyin hincını almak istercesine bin kat beteri ni yaptı. Şimdi onun ailesi beni dönmeye zorluyor. Ben dönersem kızıma yaptığının fazlasını bana da yapacağına o kadar eminim ki.

ALIN SİZE DEVLETİN KORUMASI!

Geçen hafta kız kardeşim ve kızı beni ziyarete geldiler. Yanıma ilk gelişleriydi. Eski kocam takip etmiş onları. Evin yakınlarındaki parkta uyuyup, ertesi sabah kapıma dayandı. Kapıyı yeğenim açtı. Bize saldırdı. Yeğenimin hemen polisi aramasıyla onu uzaklaştırdık. Yarım saat sonra karakoldan salındı orası ayrı. Bunlar yaşandığında benim koruma talebim vardı. Polis biraz geç gelseydi veya o panikle aramayı akıl edemeseydik birimize kesinlikle zarar verirdi çünkü silahı ve bıçağı var biliyorum. Ben devlete güvenmişim. Gerçekten koruma talebinin, gizlilik kararının ciddiyetle işe yarayacağını sanmışım. Karakolda ifade alırken bıçağın veya silahın var mı diye sormuşlar. Allah aşkına böyle bir adam "Evet var, eşimi öldürmeye gittim" mi diyecek?

POLİS 'HALÜSİNASYONDUR' DEMİŞ!

Yeğenim başka bir kentteki okuluna tek döndü. Öğrencilerin okula gittiği saatte havanın hala karanlık olmasına güvenmiş olacak ki yeğenimi okuluna kadar takip etmiş. Yeğenim okuluna girince kardeşimi arayıp "Kızının okulunu öğrendim. Ya ablanı geri döndürürsün ya kızını ziyarete hastaneye gidersen" demiş. Kardeşim hemen kızını arayıp durumu bildirdi ve yeğenim 1 hafta boyunca korkudan okula arkadaşlarıyla beraber gidip geldi, evden dışarı markete bile tek başına çıkamadı. 18 yaşında bir kız için bu kadar korkunç tecrübeler yaşayıp, polise bildirdiğinde de polis tarafından ciddiye alınmayıp her defasında "Benzetmiş olabilir misin? Travmadan kaynaklı halüsinasyon görüyor olabilir misin?" cümleleriyle karşılaştı. Hatta "Abartıyor olabilir misin?" dendi.

40 YILLIK ZİNDAN HAYATI

Bunlar gibi birçoğunu sığdırdım 40 sene süren zin-

Görseller: Freepik

dan hayatına. Çevremdeki kadınlar gibi özgürce gezip dolaşmayı; istediğini yemeyi, içmeyi, görmeyi, izlemeyi özlemiştim. Babamın maaşı için boşanalım parayı alıp yiyelim demesi bardağı taşıran son nokta oldu. Kendi ağzıyla boşanmayı istemesi benim işime geldi. Boşandık. Boşandığımız gece ağzımdan burnumdan kan getirene kadar dövdü beni. Dövme sebebi kızıma sınava hazırlanması için aldığım kitapların pahalı oluşuydu. Sonunda cesaretimi toplayıp sadece kendi paramla aldığım ev eşyalarımı da alıp kaçtım. Hala peşimde ama korkmuyorum.

SESİMİZİ ÇIKARTTIĞIMIZ ZAMAN GÜÇLÜYÜZ

Şu an hala ondan kaçıyorum. Yaşadığım yeri tekrar değiştirmek zorunda kaldım çünkü yerimi öğrendi. Tüm bu koruma, yardım talepleri; gizlilik kararı boşunaymış gibi geliyor. Bu adam benim evime kadar korkmadan gelebiliyor; bana, sevdiğim insanlara zarar vermek için çabalyorsa ve bunun karşılığında hiçbir yaptırım uygulanmıyorsa nasıl "Korkma biz arkadayız" diyebilir ki bu devlet, bu kanunlar bana? Ben asla geri dönmeyi düşünmüyorum. Burada veya başka bir yerde hayatıma kendi ayaklarımda üzerinde bir şekilde devam edeceğim. Ama elinde hiçbir imkânın olmamasıyla beraber toplum baskısı yüzünden susan yüzlerce, binlerce kadın var. Kendimden biliyorum hep karşı çıkarsam, kaçarsam, haklarımı korkmadan ararsam el alem ne der diye düşündüm. Hiç kimseden korkmayın sesinizi çıkartın. Utanması, korkması gerekenler sizler değilsiniz. İleride benim gibi keşke dememek için geç kalmadan hakkınızı arayın. Bu hepimizin sorunu. Kol kola olduğumuz, sesimizi çıkarttığımız zaman güçlüyüz. 8 Mart buna vesile olsun!

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Elif Ekin SALTIK
İstanbul

Ücretlerini alamayan Eyüpsultan Devlet Hastanesi yemekhane işçilerinin haberini yapmak için işçilerle buluştuğumuzda tanıştık onunla. Ben Seher diyeceğim ona güvenlik nedeniyle. Siz de hikayesini okuduğunuzda anlayacaksınız zaten ismini neden vermek istemediğini.

8 aydır hastane yemekhanesinde çalışan, hastaneye bile korka korka gelen, çocukları için endişe duyan bir kadın Seher. Daha bir buçuk ay önce boşanabildiği adamdan tehdit almaya devam ediyor çünkü. Bu nedenle güvenliği olan bir sitede ev tutmuş iki kızıyla birlikte. Kirası yüksek olsa da kendini güvende hissediyor ama bu sefer de ücretini düzenli alıp kirasını ödeyemediği için evden çıkarılma korkusu yaşıyor. “Ben en baştan hikayemi anlatabayım” diyerek başlıyor söze.

“Biz 7 kardeşlik. Babam alkolikti. Bizi bırakır giderdi. Hep hasta, yara bere içindeydik. Annem de cahil, saftı. Köyde rençberlik yaparak bize bakmaya çalıştı. Kadıncağız artık yetemedi, köydekilerin yardımıyla babamın yanına götürdü bizi. Dayak vardı evde, ne ararsan vardı. Sokakta yattık. Kardeşimin biri kanserdi, karda soğukta donarak öldü. Bir kardeşim yine ciğerleri bitmek üzereyken kurtarıldı. Keza ben de öyle, ciğerimin yarısı küçükken alındı. Sonra babam vefat etti. Her gün eziyet ederdi bize, sokaklara atardı, aç kalırdık. Onun bunun verdiği kıyafetlerle, onun bunun verdiği yiyeceklerle büyüdük.”

Bu yokluk, eziyet günlerinden sonra bir arkadaşısı vasıtasıyla eşiyle tanışmış Seher. O dönem kendi 17 eşi 50 yaşındaymış. Kömür yardımı yap-

tığını, karınlarını doyurduğunu anlatıyor: “Sıcak yemekler giriyor mide-mize. Kardeşlerim de mutlu oldu, onları tedavi ettirdi. Annemin fare ısırıklarına yardımcı oldu. Daha sonra eşiyle ayrıldığımı, ona eş olabileceğimi söyledi. O kararı verirken önceleri çok zorlandım, çok ağladım. Bir dede, baba gibi görmüştüm ama ne aileme ne de ona belli ettim. Lakin hayal ettiğimden bambaşka başka bir hayat başladı evlenmemle birlikte. Dört duvar arasında kısır döngünün içerisinde bir hayat...” Kardeşlerine dahi şiddet uygulamış Seher’in. Seher hem ilk eşinden olma çocuklarını, torunlarını büyütmüş, hem de adete bir hapis hayatı yaşamış. Onları aç bırakmamış ama boğazlarından geçen her lokmayı da zehir etmiş. “Ondan izinsiz bir dilim ekmek yiyemedik. Evlenene kadar birkaç kardeşimle birlikte yaşadık. Büyüdükçe anneme küçük bir ev tutabildik. Şimdi bir kardeşim annemle yaşıyor.”

ÜÇ KADININ BİR GECE YARISI ŞİDDETEN KAÇIŞI

İki kızı olmuş Seher’in. Biri üniversiteyi, biri de liseyi bitirmiş. Ailesine bakmak için çalışıyor kızı, ama üniversite okumayı da istiyor. “Bir kere dışarıda yaşama fırsatı vermedi bize. Ben yol bilmem iz bilmem. İşe girdim çalıştım ama kendi götürüp getirdi. Maaşımı da aldı elimden. Çalıştığım yerlerle genelde sigortasız anlaştı. Hep yemekhanede çalıştım. Bir dönem 6 ay kadar akşam sanat okuluna gittim ama çok zorla. Çok dayak yedim o konuda da. Arkadaşımın ısrarı üzerine gittim. O belgeyi alana kadar getirdi götürdü ama çok dayak yedim” diyerek anlatıyor çektiği eziyetleri.

Kızları da çok şiddet görmüş babalarından. Büyük kızının psikolojisinin kötü olduğunu, çalışmadığını söylüyor. Ayrılmak için de çok çaba sarf etmiş, hatta bir kere ayrılmış Seher. Ancak küçük kızının velayetini alamadığından, kızı da çok şiddet görünce 1 yıl sonra geri dönmek zorunda kalmış eve. O süreçte annesinin yanında kalmış ama, kızı bir de aniden şeker hastası

‘Kadınlar, kız çocukları yaşamaya layık’

Çocukluktan evliliğe yaşamı şiddet dolu Seher’in kızları da bu şiddetten nasibini almış. Canlarına tak dediği bir gece yarısı ise evden kaçarak hayatlarını kurtarmışlar. Seher ve kızları şimdi kendi seçtikleri yaşamı yaşamak istiyor.

olunca duramamış. “O benim çaresizliğimi kullandı hep. ‘Çocuklarını vermem, göstermem sana’ dedi. Resmi nikah yaptık tekrar, dayanmaya çalıştım ama bu sefer daha da fazla yapmaya başladı. Alkolik arkadaşlarını çağırıyordu. Kızlarımla birleşip koruyabiliyorduk kendimizi. Bir gün büyük kızı ‘Artık dayanamıyorum. Kararınızı siz verin. Ben bu evden gideceğim’ dedi. Gece yarısı evden kaçtık üçümüz. 1 buçuk ay yurt gibi bir yerde yattık, resmen yerlerde...”

GÜÇLÜ DURMAYA, KIZLARIMA ÖRNEK OLMAYA ÇALIŞTIM

Sonra ev tutmuşlar kendilerine. Kızı markete girmiş, bir iki ay bakmış annesiyle ablasına. Hastanede çalışmaya başlamış Seher. Bir buçuk ay önce de zoraki boşanabilmiş. Nafaka dahil hiçbir hak talep etmemiş boşanabilmek için. “Kurtulabilmek için her şeyden feragat ettim. Bu süreçte arkadaşlarım çok destek oldular. Ekmek gönderen, eşya gönderen... Ama tek söyledikleri şey ‘Dönme’ oldu. Ben şimdi 44 yaşındayım. Her gün ne zaman öldürür, ne zaman karşıma çıkar, çocuklarımı ne zaman bulur korkusuyla yaşıyoruz. Kredi çektik hem evi tutabilmek hem eşya alabilmek için ama hastaneden de maaşımızı almıyoruz. Yaşamaya çalışıyoruz, tam toparladık diyoruz başka bir engel çıkıyor. Hep engebe, hep bir sınav. Sınanmamız hiç bitmiyor kadın olarak. Ben gizli gizli kızlarımın kitaplarını okuyarak geliştirmeye çalıştım kendimi. Güçlü durmaya çalıştım, kızlarıma örnek olmaya çalıştım. Onlar da benimle gurur duyduklarını söylüyor. Bu bana güç veriyor.”

Seher kız çocuklarına sesleniyor önce: “Aileniz ne yaşarsa yaşasın sakın erken yaşta ve kendinizden yaşça çok büyük biriyle evlenmeyin. Hayatınızın karardığı nokta olur. Benim gibi bir kısır döngüde kimse yaşamazın. Kadınlar, kız çocukları yaşamaya layık, bu hayat yaşamaya layık ne kadar zor olursa olsun. Bizim gibi ablalar anneler sizlere örnek olsun. Sesimizi duyun. Anne babalar da çocuklarını erken yaşta evlendirmesin, sahip çıksınlar kızlarına.

Boşanırken çalışmak da suç oldu!

EŞİMLE 2018'de anlaşmalı bir şekilde ayrılmaya karar verdik. Çocuklar bende kalacak babaları ne zaman isterse çocuklarını görebilecekti. Daha bir başvuruda bulunmamış, sadece evlerimizi ayırmıştık. Ta ki eşim bir avukat tutup boşanma davası açana kadar. Eşim çocukların velayetini istedi duruşmada. Hâkime hanım bilirkişiye yönlendirdi bizi. Tabii bu arada babası büyük oğluma oyun bilgisayarı almış, oğlum sürekli orda kalmak istemeye başlamıştı. Bu arada derslerinde düşüş oldu, beni hiç dinlememeye başladı. Bilirkişi babanın evinde çocuklarla ilk görüşmesini yaptı. Ve sonuç olarak babanın ve büyük oğlumun aynı ağızdan konuştuklarını belirterek iki oğlumun da velayetlerini bana verdi. O gün bu haberi duyduğumda dünya benim oldu.

İşten eve gittiğimde çocuklarıma pasta yaptım, bu mutlu günü kutlamak için. Ama büyük oğlum bana söylediği tek şey "Ben babamda kalmak istiyorum" oldu. Çok üzülüm, ben ne yapmışım ki? Benim canımın içi benimle yaşamak istemiyordu. Anladım ki o gün babası etkilemişti çocuğumu.

Eşim sonra bu karara itiraz etti ve yeniden başvurdu. Bu arada işini bıraktı. Bu sefer ben çalıştığım için çocuklarla ilgilenemiyordum diye söylemde bulundu. Sanki bu zamana kadar çocuklarıyla ilgili bir babaymış gibi beni kötülemeye, iftiralar atmaya başladı. Kendisi malulen emekli olması nedeni ile çalışmak zorunda değildi tabii. Ben tam 15 sene ona eş oldum. Evli kaldığımız sürede benim evlenmeden çalıştığım sigorta primlerimin üstüne isteğe bağlı bir gün bile ödeme yapmadı. Ben kendime ve çocuklarıma bakmak için çalışmak zorunda olduğum için suçlandım.

Sonra mahkeme gün verdi ben ve çocuklarım bir pedagogun bürosuna gittik. Bilirkişi bey (aynı bilirkişi tekrar karşımdaki) sorular sordu. Daha önce benimle daha sakın konuşan bilirkişi bey benimle aynı tavırda konuşmuyordu. Benim söylediğim tek şey onların benim şefkatime ve ilgime ihtiyaçları olduğuydu. Karşıdan gelen yanıt şu oldu "Sen çalışmıyorsun, nasıl ilgileneceksin çocukla-

rınla! Baba çalışmıyor daha çok vakit ayırır çocuklarına!" Yıkıldım, bir annenin çalışması, evlatlarına vakit ayıramaması demekmiş! Oysa ki babaları çalışmıyor ama bir gün bile evlatlarını okula götürmemişti. Her sabah ben 6'da kalkıp iki çocuğuma kahvaltılarını yaptırıp, büyük oğlum servise indirip, sonra da küçük oğlum okula bırakıp, koştura koştura işe gidendim. Öğlen molamda küçük oğlumun okuluna gidip onu doyuran da bendim. Ve sonunda karar çıktı: Anne çalıştığı için, babaya verilmesine karar verilmiştir!

Büyük oğluma sormuşlar, "Kiminle kalmak istiyorsun" diye oğlum da "babamda" demiş. Sonra da iki kardeşin ayrı yaşamaması için iki çocuğumu da babada kalmasını uygun görmüşler. O gün benim kalbimi yerinden söktüler, hayat durdu, nefes alamadım. Avukatım bana haberi verdiğinde sinir krizi geçirmişim, annem ambulansla beni hastaneye götürmüştü. Hala anlayamadığım tek şey bilirkişi ilk raporunda babanın çocukları etkilediğini belirterek bende kalmasını beyan ederken neden ikinci raporunda babaya verdi? Aynı bilirkişi nasıl tekrar ikinci görüşmemizde bulundu? Normalde farklı kişilerin karar vermesi ve bulunması gerekiyor! Kocaman evimde dört duvar yaşamaya mahkûm edildim. Hâkime hanımın kararı da şöyle oldu: 15 günde bir cumartesi akşamı alacağım çocukları ve pazar günü geri götüreceğim. Ben bunca özlemi bir güne nasıl sığdıracaktım acaba? Günler geçmek bilmiyor. Onlarsız; birlikte yattığımız yatakta yatamaz oldum. Tam 1 yıl oldu ve ben hala aynı acıyla yaşıyorum, her sabah onların odalarına girip "Günaydın kuzucuklarım" diye sesleniyorum.

Bu arada eşim çocukların velayetini aldığı için bir de benden nafaka istedi! Şimdi her ay ona nafaka veriyorum... Biz çalışan anneler namusumuz ile alın terimizle çalışıyor, kimseye muhtaç olmamak için yaşıyoruz. Bu suç değildir!

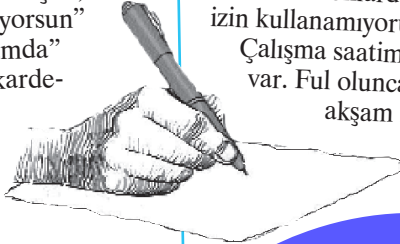
Market işçisi bir kadın

Bir market işçisinin günlük rutini:

KORKU, BASKI, YOĞUN ÇALIŞMA

4 yıldır markette çalışan bir işçiyim. Asgari ücret alıyorum. Beni tezgâh sorumlusu ilan ettiler, maaşım da şu kadar fazla olacak dediler. Bir ay ödeme yapıldı, sonra ödeme olmadı. İki kişi bakıyoruz bir tezgaha, o da yeni gelen bir arkadaş. Anlaşma yaptığımız şirketin Cumartesi-Pazar izni yok. Tatil günlerimiz hafta içi. Ama yeni gelen arkadaş müdürün tanıdığı olduğu için ona torpil yapıyorlar. Üstelik de işe yeni başlamasına rağmen pazar günleri tatil veriyorlar. Ben onların üstüyüm sözde ama onlardan daha çok çalışıyor ve izin kullanamıyorum.

Çalışma saatimizde haftada bir ful var. Ful olunca sabah 8.30'da gidip, akşam 21.30'da iş bitiyor. Normalde sabah 8.30'da gelen, ak-

Erkekler ne de kolay mağdur(!) oluyor!

VALLA bana bi gülme geliyor "mağdur erkek" lafı duyunca.

Neymiş, nafaka veren erkek emekli olunca ya da bir şekilde geliri düşünce mağdur olurmuş, nafaka düşürme davası açarmış, kazanırmış da...

Ben de nafaka artırmak için dava açtım; hâkim kararda artış belirtmemiş. İtiraz edip bir dava daha açtım. Üç sene oldu, hala artış yok. Güler misin ağlar mısın?

Aldığım maaş asgari ücretin biraz üstü; bu ücretle, kira, faturalar, geçim derdi, çocuğun okulu, derken kendimden vazgeçmişim zaten.

Lakin, erkekler ne de kolay mağdur(!) oluyor.

Bir üst geçitte gördüm; "Boşanıp başvuran her kadına ev kurma desteği" demiş Kılıçdaroğlu. Kadın ve erkek arasındaki nafaka gerginliğini bitirme iddiasıyla.

Düşünüyorum; kadına uygulanan her türden şiddet ve boşanma; dolayısıyla nafaka hakkı; yoksulluk ve pahalılık; işsizlik ve boşanma... Hepsi birbirleriyle bağlı değil mi?

Yoksulluğa ve işsizliğe karşı mücadele etmeden nafaka hakkına sahip çıkılması mümkün mü?

Kadınlar sadaka değil, nafakaya muhtaç olmadan boşanabilme hakkını istiyor. Dolayısıyla iş istiyor, eşitlik istiyor, şiddetsiz bir hayat, insanca bir yaşam istiyor.

İzmir Narlıdere'den Ekmek ve Gül Okuru

şam 18.00'de çıkar. Ful zamanları 3 buçuk saat daha fazla çalışıyoruz. Ayda dört kere gidiyoruz ve 198 lira yatırıyorlar. Yani 3 buçuk saat daha fazla çalışıp 49 buçuk lira alıyoruz.

Belimde fitik var, diz erimesi var. Pazar günleri fule kalınca daha da yoruluyorum. Bazen ertesi gün de sabahçı oluyorum, iki katı yoruluyorum. Normal vardiyaya alıştım artık. Müdürden pazartesi günü dinlenebilmek için izin istedim. İzin yok dediler. Tolerans yeni geline var, bana yok.

20-25 kişiye yakın çalışırken asgari ücret artışıyla şimdi 10 kişiye düştük. Sayım yapıyorum, tezgahı düzenliyorum, bazen şarküteriye kasabın yerine manavın yerine bakıyorum. Sorumlular iki hafta sabah, bir hafta gündüz geliyordu. Yeni gelen kişiden sonra bunu da kaldırdılar. Tartıştık müdürle, bana mobbing uygulamaya başladılar. Eşim ameliyat olmuştu ve ben çalışmaya devam etmek zorunda bırakıldım.

Bir hafta ful yaptıktan sonra hastalandım. Perşembe izin günümüdü, gelmem için beni aradılar. Gelemeyeceğimi, hasta olduğumu söyledim, inanmazlar diye doktora gittim. 3 günlük rapor aldım. Doktor ayakta uzun saatler kalırsam ağrılarımın daha da artacağını söyledi. Ameliyat olmaya kadar gidebilirmiş. Perşembe, cuma, cumartesi günü için izin yazdı. Beni cumartesi aradı müdür, pazar günü gelip gelmeyeceğimi sordu. Geleceğimi söyledim. Sonra da

"Buraya gelme, biz seni başka bir şubeye verdik. Rapor alarak da iyi kurnazlık yapmışsın" dedi bir de. Ben onları inandırmak, yalan söylemediğimi göstermek için rapor almıştım ama onlar beni kurnazlıkla suçladı. Sonra da izin günüm Perşembe olmasına rağmen rapor aldım diye maaşımdan kesinti yaptılar.

İşyerinden çıkmak istiyorum ama tazminatımı vermeyeceklerini bildiğimden çıkamıyorum. Bana yapılan haksızlığı, baskıyı anlatsam iki şahit bulurlar, yalanlarlar. Hırsızlıkla suçlarlar. Sırf bu yüzden de her iş çıkışı çantama belki bir şey koyarlar da "hırsızlık yaptım" derler diye çantamı kontrol ediyorum. "Bize dik başlılık yapma yoksa seni uzak bir şubeye veririz" diye de tehdit ettikleri, çalışmak zorunda olduğum için hastalıklarına ve mutsuz olmama rağmen çalışmaya devam ediyorum.

*Bir market çalışanı
ANKARA*

Zulme kalkan mı, zalim mi?

Sevda KARACA

Tüm zamanların en büyük tiyatro ozanı Shakespeare, Ortaçağ'dan modern öncesi döneme adım atılan, feodalitenin kan kaybettiği, 'monarşi'lerin güçlendiği, toprağa bağlı üretim düzeninden kapitalist girişimcilğe, emperyalist yayılmacılığa girilen, bilimin ışığı ile boş inançların karanlığının yan yana var olduğu Rönesans İngiltere'sinde yarattı tüm eserlerini. Böyle bir dönemin tüm keskin çelişkilerini yarattığı karakterlerle anlattı.

Bir yanda monarşinin gücünü ve egemenliğini ispatlayacak şaşaalı bir zenginliğin ve gösterişin alabilmesine parlayışı ve "güçlü" Kraliçe Elizabeth'i ışıklandırışı... Diğer yanda farelerin insan gözü kemirdiği, vebanın, can çektiren frenginin, yoksulların peşini hiç bırakmayan açlık salgınının halkı kırıp geçirdiği çelişkiler dönemi... Bu dönemin düşünce dünyası da eskiyle yeninin çarpışmasının izlerini taşır elbette. Örneğin, bir yanda monarşinin "kalesi" olarak "aile" olgusunun püriten bir ahlakçılıkla yeniden inşa edilişi, diğer yandan "kadın" ailenin temel direği kabul edilirken Havva'nın Adem'e yaptıklarından yola çıkılarak, 'kadın' cinsinde 'ahlak' duyusunun olmadığı yaygarasının koparılışı... Bir yanda İngiltere'nin yazgısını elinde tutan Kraliçe Elizabeth'in yükselişi, diğer yanda ancak söz dinleyen, uysal ve becerikli olmaktan başka bir özelliği olmaması gereken, kusur işlerse kocasının patanından nasibini alması normal karşılanan kadınların "yola getirilişi"...

Bütün tutkuları ve zaaflarıyla kendisini gerçekleştirmeye çalışan insanın tarih sahnesinde belirdiği Rönesans'ın çocuğu olan Sha-

kespeare, insanı "olduğu" haliyle betimleme gücüyle tüm zamanların en çok okunan yazarı. "İyi" ya da "kötü" değil, tüm iyiliği ve kötülüğüyle, saflığı ve kurnazlığıyla, çaresizliği ve ihtiraslarıyla, zayıflığı ve hırslarıyla düpedüz insanlar yaratan üstad, tam da bu nedenle her dönemin insani durumlarını kavramak için başvurulan bir kaynak aynı zamanda.

Yine keskin çelişkilerin iyice sivrildiği, insani değerlerin yerle bir edildiği, Avrupa'nın ortasında kanlı bir savaşın gözlerimizin önüne serildiği, ekonomik sorunların, toplumsal yıkımların, insanı insanlıktan uzaklaştıran yokluğun ete kemiğe büründüğü, adalet duygusunun sınırdığı; eskinin kabuğunu çatlatıp yenin doğmak için sancılandığı düşündürecek kadar emarelerin belirdiği bu günlerde; yeniden onun metinlerine dönmek de oldukça sağaltıcı.

VEBA'NIN HENRY'SİNDEN, COVID'İN ELIZABETH'İNE

Tiyatro Nükte'nin oyuncu ve yönetmeni Özlem Özkoşar da bu sağaltım halini kolektifleştirmek için çok değerli bir işe imza atmış, Shakespeare'in 11 oyununu ve sonelerini süzerek tek kişilik oyun "Kraliçe Shakespeare"i, Yaşar Can Bağatırlar'la yönetmenliği paylaşarak sahneye taşımış.

Shakespeare'in farklı yapıtlarını muazzam bir kurguyla aksamayan bir bütün olarak karşımıza çıkaran ve Kraliçe Elizabeth'e sahnede can veren Özlem Özkoşar bu çalışmaya pandemi döneminde hepimizin hissettiği o iç sıkıntısı ve belirsizliğin yarattığı ruh haline ilaç niyetine başlamış. Shakespeare'in VI. Henry'yi tam da tiyatroların veba nedeniyle kapandığı dönemde çıldırmamak için yazdığını düşündüğümüzde, Özlem Özkoşar'ın da pandemi döneminin en ağır yükünü üstlenen kadınları merkeze koyarak Hamlet'ten Ophelia'ya, Üçüncü Richard'dan, Leydi Macbeth'e neredeyse tüm Shakespeare karakterlerinden bir Elizabeth ortaya çıkarması oldukça çarpıcı bir "insanlık" çabası.

Tiyatro Nükte'nin Kraliçe Shakespeare'i; hem kullanılan metinlerin ve şiirlerin iyi kolajı hem de oyuncu ve yönetmenin beraberce dönemi ve Shakespeare metinlerini iyi analiz etmesi, hem de

Özlem Özkoşar'ın oyunculuk başarısıyla oldukça başarılı bir çalışma.

İKTİDARIN DAYATTIĞI ZORUNLU DÖNÜŞÜM

Ortaya çıkan Elizabeth, Shakespeare'e yakışır bir biçimde, canlı kanlı bir kadının tüm ruhsal iniş ve çıkışlarının her zerresini izleyicinin hissedebileceği biçimde işlenmiş. Bu Elizabeth tarihi bir kişilik değil sadece. İradesinin talep ettiği barış, huzur, esenlik ve özgürlüğü; içinde yaşadığı koşulların ona dayattığı "zalim olma zorunluluğu" ile çarpıştıran, kadın cinsinin "yenilgisinin" rastlantısal değil, toplumsal ve tarihsel olanın bir parçası olduğunu gösteren bir günümüz karakteri de aynı zamanda.

Anne Boleyn'in kızı Elizabeth; savaşın cehennem önümüze gelmesi, en büyük acıların gündeliğe dönmesi, yeni dulların ahı, yeni yetimlerin ağıtları anlamına geldiğini bilen bir kadın olarak, kibirli egemenlerin hayatları darmaduman eden budalaca işlerinin sonuçlarına hep ezilenlerin katlandığını görüyor. Buna isyan ediyor. İkiyüzlü din simsarlarına, silahı yapan ve ona tapanlara, kendinden olmayana kolayca hain damgası vuranlara karşı "insan" olma çabasını izliyoruz önce Elizabeth'in.

Oyunun dramatik yükü yükselirken, Henry'nin kızı Elizabeth'e, zalim bir yöneticiye, zulme kalkan olan kadından, zulmün imzasını taşıyan kadına dönüşüşünü izliyoruz.

İşte bu dönüşümün "erk" olmakla erkeklere atfedilen "hırs, kin, ayak oyunu, kibir, egemenliğini korumak için hiç düşünmeden milyonları ateşe atma gözü karalığı" arasında, bir kadının "erkekleşmeden" yönetip yönetemeyeceği sorusuna bağlandığını görüyoruz.

Yüzyılların kadınlar için değiştirdiği ve değiştirmedeği şeyleri görmek, anlamak, tartışmak, hep birlikte konuşmak için belki siz de bir kadın arkadaşınızı yanınıza alarak bu oyunu seyretmeye gidersiniz. Hatta belki de çok kadının oyunu seyretmesine imkân yaratmak için Tiyatro Nükte'yi ilinize davet etmek istersiniz... Ne iyi edersiniz...

Oyunun programına ulaşmak için QR kodu taratınız:

